

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL »Naš tisk« - Direktor: Rudi Janhuba - Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak - Tiskarna »Slov. poročevalca« - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 - Uprava: Ljubljana, Tomšičeva 511, telefon 23-522 do 23-526 - Oglasi oddelček: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 - Poštni predal 29 - Tekoči račun Narodne banke 601-T-163 - Mesečna naročnina 200 din

Poročevalac

DRUGA IZDAJA

IZJAVA PREDSEDNIKA TITA

„Miroljubni svet praznuje dan OZN z večjim optimizmom“

Predsednik Tito je tudi poudaril, da so Združeni narodi izpolnili važno vlogo, ne glede na to, da nimajo potrebne vsesplošnosti

Beograd, 21. okt. (Tanjug). Za dan Združenih narodov je dal predsednik republike Josip Broz-Tito na prošnjo ravnateljice informacijskega centra OZN v Beogradu Milana Hofmana naslednjo izjavo:

»Letošnji dan Združenih narodov praznuje miroljubni svet z več optimizma in upanja, ker je ozračje mirneše in je bilo nekaj uspehov v iskanju načina za reševanje mednarodnih problemov, ki so po drugi svetovni vojni več kot stalno povzročali, da se je človeštvo balo nove, še večje vojne katastrofe.

Diplomatska kronika

Beograd, 21. okt. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes ob 10. uri v Belem dvorcu izrednega poslanca in pooblaščenega ministra FLRJ v Rimu Pavla Gregorića. Beograd, 21. okt. (Tanjug). Predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je sprejel danes ob 11. uri izrednega in pooblaščenega veleposlanika Indije v Jugoslaviji g. Rajeeshwara Dayala.

Ob 12. uri je bil pri predsedniku Pijadi na poslovnem obisku odpravnik poslov Švedske v Jugoslaviji g. Stig Unger.

Beograd, 21. okt. (Tanjug). Pooblaščen veleposlanik Indije g. Rajeeswar Dayal je obiskal danes dopoldne predsednika zunanje-političnega odbora zveznega zbora ljudske skupščine Vladimirja Popovića.

Beograd, 21. okt. (Tanjug). Novo imenovani jugoslovanski veleposlanik v Indiji Bogdan Crnobrnja je odpotoval davi v New Delhi. Na zemskem letališču so se od njega poslovili številni funkcionarji državnega sekretariata za zunanje zadeve ter indijski veleposlanik v Beogradu g. Rajeeswar Dayal z osebjem indijskega veleposlaništva. Navzot je bil tudi generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Viftan.

Beograd, 21. okt. (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Turčiji Misa Pavličević je davi po daljšem bivanju v Beogradu odpotoval v Ankaru. Z njim je odpotoval tudi novi svetnik jugoslovanskega veleposlaništva v Ananki Raša Redović.

Beograd, 21. okt. (Tanjug). Davi je odpotoval iz Londona jugoslovanski veleposlanik v Veliki Britaniji dr. Vladimir Veletić. V državnem sekretariatu za zunanje zadeve se bo posvetoval v jugoslovansko-italijanskih zvezah po rešitvi tržaškega vprašanja.

SESTANEK DEVETIH V PARIZU

Zahodna Nemčija in Italija sprejeti v bruseljski pakt

Sedež nove organizacije bo v Londonu, agencija za oborožitev pa bi imela sedež v Parizu — Zasedanje se je popoldne nadaljevalo — Adenauer je povabil v Pariz tudi Ollenhauerja — Komentarji tiska

Pariz, 21. okt. (AFP, Reuter). Ministri za zunanje zadeve 9 zahodnih držav so odobrili načrt protokola o sprejemu Zahodne Nemčije in Italije v bruseljski pakt. Ta sklep so sprejeli danes dopoldne na dvurnem sestanku, ki mu je predsedoval britanski minister za zunanje zadeve sir Eden. Zahodnonemški kancler Adenauer je izjavil, ko je po sestanku odhajal iz palače Chailloit, da je zelo optimistično razpoložen, ter hkrati izrazil prepričanje, da bodo razgovori zaključeni v soboto.

Ministri za zunanje zadeve 9 držav so določili tudi način, kako bo delovala nova evropska obrambna organizacija. Sklenili so, da bo sedež nove organizacije v Londonu. Agencija za oborožitev bo imela sedež v Parizu. Ta agencija bo pod nadzorstvom sveta zahodnoevropske zveze in bo njena naloga, da bo nadzorovala oborožitev in efektivne države članice.

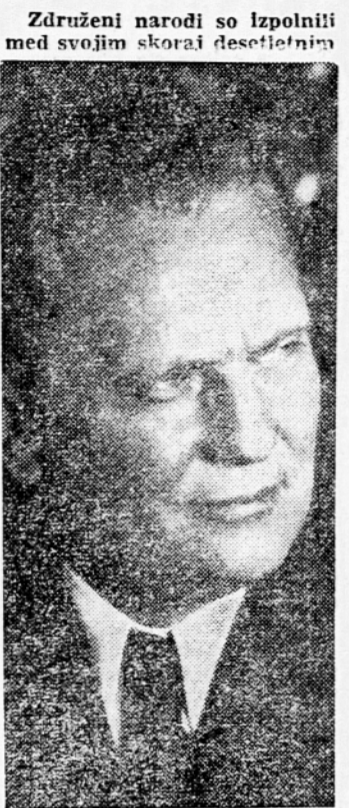
Danes ob 15. uri se bodo zbrali ministri za zunanje zadeve

ZDA, Velike Britanije, Francije in Nemčije, da bodo potrdili določbe o statusu okupacijskih čet v Nemčiji, ki so jih sinoči in davi sestavili pravni strokovnjaki. To je edina točka, ki je ostala po večeršnjem prvem sestanku štirih ministrov še nepojasnjena.

Danes dopoldne so se vodje zahodnonemških koalicijskih strank, ki so prišli v Pariz, zbrali pri kanclerju Adenauerju. Obvestil jih je o razgovorih, ki jih je imel s francoskim predsednikom Mendès-Francoisom o odnosi z Nemčijo in Italijo v Zahodno Nemčijo ter o posarskem vprašanju.

Zahodnonemški kancler Adenauer je povabil predsednika socialno demokratske stranke Ericha Ollenhauerja, naj pride v Pariz, da bo obveščen o francosko-nemških razgovorih ter da bo hkrati razložil kanclerju stališče socialno demokratske opozicije.

Ollenhauer je privolil na to in

Združeni narodi so izpolnili med svojim skoraj desetletnim delovanjem ob zelo težkih okoliščinah važno vlogo ne glede na dejstvo, da organizacija Združenih narodov nima potrebne vsesplošnosti, da bi zajela ves stev, in ki bi ji zares omogočila doseči daleč večje uspehe,

Poslovilni obisk M. Stamatovića

Poveljnik bivše angloameriške cone STO general Winterton in Dabney sta popoldne vrnila obisk — Tržaški gospodarstveniki zahtevajo ustanovitve svobodne cone — OF razpravlja o pomenu posebnega statuta

Trst, 21. okt. (Tanjug). Poveljnik vojaške uprave jugoslovanske armade v bivši coni »B« polkovnik Miloš Stamatović je bil danes ob 11 na poslovnem obisku pri poveljniku anglo-ameriške uprave bivše cone »A« generalu Wintertonu. Ob 12. uri pa je polkovnik Stamatović obiskal generala Dabneya, namestnika generala Wintertona in poveljnika anglo-ameriških sil v Trstu, ki ga je zadržal na kosilu. Ob 15. uri popoldne sta poveljnik bivše cone »A« general Winterton in poveljnik anglo-ameriških čet general Dabney vrnila obisk polkovniku Milošu Stamatoviću v

vojni upravi JLA v Kopru. Deset lokalnih gospodarstvenikov združenj iz Trsta je danes zahtevalo od predsednika italijanske vlade Scelbe, da bi bila za Trst in njegovo okolico, ki bo prišla pod italijansko upravo, ustanovljena svobodna cona, ker bi se po mnenju teh gospodarstvenikov tako lahko rešilo problem brezposelnosti, pristanišča in druga gospodarska vprašanja. Na sestanku, ki so ga imeli predstavniki združenja malih industrialcev, združenja trgovcev in drugi, so ustanovili »mestni komite za svobodno cono Trsta«, ki si je postavil za cilj borbo za vzpostavitev svobodne cone. Od-

bo verjetno še drevi prispel v Pariz.

Bonn, 21. okt. (AFP) Drevi bo odpotovala v Pariz delegacija socialno demokratske stranke pod vodstvom Ericha Ollenhauerja. Po sklepu upravnega odbora stranke bodo zastopani v delegaciji poleg njega tudi Karl Schmid, podpredsednik Bundestaga, Herbert Wehner, predsednik komisije za nemška vprašanja in dr. Karl Mommer, strokovnjak za vprašanja Posarja.

Federalna konfederacija sindikatov pa je protestirala v imenu 6 milijonov svojih članov, ker noben njenih predstavnikov ni bil povabljen na posvetovanje v Parizu.

Pariz, 21. okt. (AFP). Po današnjem popoldanskem sestanku štirih ministrov je bilo izdano sporočilo, v katerem je rečeno, da so ministri ugotovili, da so najdeno rešitve za nekatere probleme, ki so bili še odprti. Štirje ministri se bodo vnovič zbrali jutri okrog 11. ure, da bodo odobrili dokončno besedilo sporazuma.

Zvedelo se je, da so 4 ministri na sestanku danes popoldne, ki je trajal približno eno uro, dosegli popoln sporazum o nemovni neodprti suverenosti Zahodni Nemčiji.

likem idealu miru in medsebojnem sodelovanju je našlo enega izmed izrazov v Ustanovni listini Združenih narodov kot podlagi za sodobno mednarodno ureditev.

Prepričan sem, da bi, če bi dosegli univerzalnost in okro sodelovanje v okviru OZN, odvrnili ne samo strah in negotovost glede prihodnosti, pač pa bi ljudi prevzela optimizem in zaupanje v napredek človeštva.

Kardelj in Bakaric v Parizu

Pariz, 21. okt. (Tanjug). Vračajo se iz Švedske in Norveške, kjer sta bila na obisku pri socialističnih strankah teh držav, sta prispela danes v Pariz generalni sekretar SZDL Edvard Kardelj in član predsedstva SZDL dr. Vladimir Bakaric. Od Bruslja do Pariza ju je spremljal poslanik FLRJ v Belgiji Marijan Barišič.

V Parizu je Edvarda Kardelja in dr. Vladimirja Bakarica sprejel in pozdravil jugoslovanski veleposlanik v Franciji Srdjan Prica z osebjem veleposlaništva.

Zopet dve tržaški ladji zasadeni pri prepovedanem lovu

Koper, 21. okt. Organi naše pebeljne službe so zasadili pri Debelem ritcu tržaški ribiški ladji »Quinto« in »Gildo«. Komandanta ladij sta se morala pred sodnikom za prekrške v Kopru zagovarjati zaradi nedovoljenega lova v naših teritorialnih vodah. J. L.

bor je v telegramu, ki ga je poslal Scelbi, zahteval, da bi ta povabil na sestanek predstavniške tega odbora, s katerimi naj bi razpravljali o vzpostavitvi svobodne cone.

Na množičnih sestankih OF, ki se sedaj vršijo v mestu in okolici, obsojajo kominformistično in nacionalistično politiko ter poudarjajo potrebo nadaljnje odločne borbe italijanskih in slovenskih delavcev za rešitev prečnih gospodarskih, socialnih in narodnostnih vprašanj. Taki sestanki so bili v zadnjih dneh v Trstu, Dolini, Sesslanu, Lonriju in drugod. Z zadovoljstvom je tržaška demokratična javnost sprejela tudi vest o izgonu iz Trsta znanega organizatorja fašističnih neredov Pozza ter aretaciji nekaterih mladinskih funkcionarjev fašistične MSI. Bajje je bila policija obveščena, da pripravljajo v teh dneh nered ali celo teroristične atentate. V Trstu pravijo da je to dober začetek in če bodo oblasti tako nadaljevale, si bodo dobile zaupanje in ne bo težko doseči pomirjenja, da se ustvari potrebno vzdušje za reševanje vseh odprtih gospodarskih vprašanj med Jugoslavijo in Italijo, ki neposredno zanimajo Trst.

Včerajšnji pohod brezposelnih po glavnih ulicah Trsta, ki so nosili namesto zastav transparente z napisi »Dovolj priredil sinoči v domu JLA sprejem, ki so mu prisostvovali predsednik republike Josip Broz Tito s soprogom, predsednik ljudske skupščine Moša Pijade, podpredsednik zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković, predsednik ljudske skupščine Srbije Petar Stambolić, člani izvršnega sveta Srbije ter večje število generalov JLA. Navzoči so bili tudi zastopniki znanstvenih in kulturnih ustanov, političnih in družbenih organizacij ter drugi javni delavci Beograda, nadalje zastopniki glavnih mest republik, Novoga Sada in Prištine, zastopniki eno, ki so sodelovali v bojih za osvoboditev Beograda, kakor tudi družine padlih borcev.

V Trstu pa se med tem vrše priprave za številne ceremonije ob prevzemu oblasti. Za 26. oktober je napovedan dela prost dan. Civilne cerkvene in vojaške oblasti na pripravljajo velike ceremonije. V soboto dopoldne bo imel general Derenzij v Vidmu tiskovno konferenco, na kateri bo razložil načrt vojaške ceremonije. Napovedujejo tudi zelo velik obisk Trsta iz raznih krajev Italije.

S. Lenardič

Ob desetletnici osvoboditve so v Beogradu odprli pokopališče, kjer so zbrali posmrtno ostanke borcev NOV in Rdeče armade, ki so padli v bojih za osvoboditev in katerih grobovi so bili raztreseni po mestu

Načrt splošnega zakona o upravljanju šol

Kakšne naloge bodo imeli šolski odbori

Beograd, 21. okt. Na eni izmed prvih sej odbora za prosveto pri zveznem zboru zvezne ljudske skupščine bodo razpravljali o načrtu splošnega zakona o upravljanju šol, ki so ga pripravili strokovnjaki za šolstvo in zastopniki republiških svetov za prosveto in kulturo. Ta zakon naj bi uredil osnovna vprašanja o upravljanju šol v naši državi.

Načrt splošnega zakona o upravljanju šol temelji na osnovnih načelih družbenega upravljanja v naši državi, vendar pa se nekatere postavke razlikujejo od onih, ki jih vsebujejo slični predpisi o upravljanju v drugih ustanovah, in sicer zaradi tega, ker zahtevajo šolske ustanove sodelovanje čim širših slojev v njihovem vsakdanjem delu. V načrtu so določili mesto in pristojnosti ne samo neposrednih organov družbenega upravljanja, temveč tudi republiških državno-družbenih organov, ljudskih odborov, okrajnih in mestnih svetov za prosveto, ter se urejajo tudi druge zadeve, ki se tičejo upravljanja šol. Med drugim je določeno, kdo more ustanavljati šole in kakšne vrste, kdo izdaja pravila o delu in organizaciji šolskih ustanov, kdo ureja odnose šol ter višjih prosvetnih in drugih ustanov in organizacij.

Po načrtu bodo šole upravljali šolski odbori, izvoljeni za dve leti. V njih bodo člani, ki jih volijo ljudski odbori, zbori volivcev, učiteljski svet in upravitelj oziroma direktorji šol. V šolskih odborih srednjih šol bodo poleg tega tudi zastopniki učencev, ki jih sami volijo, a v odborih strokovnih šol zastopniki delavskih svetov ter zainteresiranih gospodarskih združenj in organizacij. Šol-

Sprejem ob desetletnici osvoboditve Beograda

Beograd, 21. okt. Ob desetletnici osvoboditve Beograda je predsednik mestnega ljudskega odbora Djurica Jokić priredil sinoči v domu JLA sprejem, ki so mu prisostvovali predsednik republike Josip Broz Tito s soprogom, predsednik ljudske skupščine Moša Pijade, podpredsednik zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković, predsednik ljudske skupščine Srbije Petar Stambolić, člani izvršnega sveta Srbije ter večje število generalov JLA. Navzoči so bili tudi zastopniki znanstvenih in kulturnih ustanov, političnih in družbenih organizacij ter drugi javni delavci Beograda, nadalje zastopniki glavnih mest republik, Novoga Sada in Prištine, zastopniki eno, ki so sodelovali v bojih za osvoboditev Beograda, kakor tudi družine padlih borcev.

VREME

Vremenska napoved za petek: Precej menjajoča se oblačnost z vmesnimi krajevnimi padavinami. Zjutraj megla. V južni Sloveniji od časa do časa še nekaj neznatnih padavin. Temperatura ponoči na Gorenjskem okoli 0, v ostali Sloveniji okoli 5, čez dan do 15° Celzija.

ski odbori bodo skrbeli za celotno življenje šol, za njihovo sodelovanje z drugimi ustanovami in zdravstveno zaščito učencev ter za obvezno obiskovanje pouka. Odbori bodo izdajali pravilnike o organizaciji šol in sklepali o posameznih zadevah njihovega dela. Poleg šolskih odborov določa načrt ustanavljanje drugih organov upravljanja šol, kakor so učiteljski svet in razredni svet, ki bodo izključno skrbeli za izvajanje učnih načrtov, za pospeševanje po-

Premija za izseljeniške vrednotnice v tujih devizah

Beograd, 21. okt. Odbor za gospodarstvo je dostavil zveznemu izvršnemu svetu načrt odločbe, s katero se pooblašča Narodna banka FLRJ, da na izseljeniška nakazila v tujih devizah izplačuje poleg uradnega kurza tudi premijo v znesku 100 odstotkov. Na ta način bodo družine in sorodniki izseljencev dobili v bodoče za tuja devizna sredstva dvakrat več kakor doslej.

Ta odločba se bo nanašala na vse vrednotnice, ki jih bodo izseljenci iz inozemstva poslali kot pomoč svojim sorodnikom v domovini. Z izseljenci bodo izenačeni tudi nekatere osebe, ki žive in delajo v inozemstvu in od časa do časa pomagajo svojim sorodnikom s tujiimi plačilnimi sredstvi.

S tem ukrepom bo za izseljence v bodoče mnogo primerneje, da bodo svojim rojakom v domovini pošiljali devizna sredstva in ne kot doslej pakete, ker so za pošiljanje paketov izdajali znatne vsote za pošto in druge stroš-

Sestanek komiteja FAO za les

Beograd, 21. okt. V Zenevi bodo od 4. do 8. novembra imeli sestanek komiteja FAO za les. I-tičasno bo zasedala tudi komisija za gozdove in gozdne proizvode. Oba organa bosta razpravljala o vprašanjih proizvodnje in prometa z lesom, pogozdovanja in prometa z gozdnimi proizvodi. Sestanku bodo prisostvovali tudi jugoslovanski strokovnjaki.

Predlog nove stanovanjske tarife v Beogradu

Beograd, 21. okt. Mestni svet za komunalne zadeve je sprejel na današnjem sestanku predlog nove stanovanjske tarife, ki bo verjetno predložen na seji ljudskega odbora Beograda 25. oktobra.

Po novem predlogu se bo višina najemnine od 1. do 7. kategorije povišala za 2 do 3 din in naj bi se sukala od 34 din na kvadratni meter v 1. do 11. din za stanovanja izven kategorije Svet je prav tako sprejel novo razdelitev mesta na tri cone, namesto dveh, kot je bilo prej predvideno. Tretjo cono bodo tvorile stanovanjske zgradbe v širšem mestnem obsegu.

uka in uspeh učencev. Določena je tudi vloga upravitelja in direktorja, ki je nekoliko manjša kakor doslej, toda bolj odgovorna, ker bodo morali razen za vodstvo pouka skrbeti tudi za zakonitost izvajanja posameznih ukrepov v šolah.

V načrtu so naštetje tudi razne oblike sodelovanja ljudstva pri upravljanju šol neposredno in posredno, kakor so roditeljski sestanki, posvetovanja z državljani in zastopniki družbenih organizacij, zainteresiranih podjetij ali gospodarskih organizacij, v kolikor gre za strokovne šole.

Kongres Združenja rezervnih oficirjev bo 4. decembra

Beograd, 21. okt. Izvršni odbor centralnega odbora Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije je danes sklenil, da bo drugi kongres Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije 4. decembra v Beogradu.

Mednarodni seminar za propagando in kmetijstvu

Solun, 21. okt. V Solunu bo od 31. oktobra do 19. novembra t. l. mednarodni seminar za propagando in kmetijstvu, ki ga organizira FAO v sodelovanju z administracijo ameriške pomoči Grčiji. Na seminarju bodo sodelovali predstavniki držav vzhodnega spoznanja. Zveza kmetijskih združenj Jugoslavije bo poslala na seminar štiri svoje predstavnike.

Ljudska skupščina LRS se bo sestala 27. oktobra

Predsednik Ljudske skupščine LRS sklicuje oba zbora Ljudske skupščine LRS na sejo, ki bo v sredo, 27. oktobra t. l. ob 10. Po predlogu dnevnega reda bosta oba zbora obravnavala nekatere dopolnitve zakona o družbenem planu LRS za leto 1954, republiški zbor pa še posebej predlog zakona o ustanovitvi višje gospodinske šole v Greljah in predlog odloka o volitvah v organe univerze v Ljubljani in njenih fakultet.

SKLICANJE SEJE ODBORA ZA GOSPODARSTVO REPUBLIKE GA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik odbora za gospodarstvo republiškega zbora in zbora proizvajalcev ljudske skupščine LRS sklicujeta sejo oba odbora za torek 26. oktobra 1954 ob 11 uri v poslopiju državnega sekretariata za gospodarstvo LRS, Ljubljana, Gregorčičeva ul. št. 23, soba 16.

Predlog dnevnega reda: Obravnava o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o družbenem planu LRS za leto 1954.

Iz tajništva Ljudske skupščine LRS

od srede na četrtak

Štirje zunanji ministri Velike Britanije, ZDA, Francije in Zahodne Nemčije na prvem sestanku, ki so ga imeli v sredo in na katerem so razpravljali o besedilih raznih dokumentov glede prenehanja okupacijskega statusa v Zabodni Nemčiji, niso še v celoti sprejeli predloženih načrtov.

Kljub temu pa, da so v zadnjem trenutku nastale nekatere težave, še vedno prevladuje optimistično razpoloženje in splošno prepričanje, da bo sporazum možno doseči, ker se glede načelnih vprašanih ministrov strinjajo in so nastala nesoglasja le zaradi formulacij sporazuma. Gre namreč za status, ki naj bi ga imele zavezniške čete, ki bodo ostale v Zabodni Nemčiji tudi še po vrnitvi suverenosti.

Z enakim optimizmom gledajo v Parizu tudi na možnosti rešitve posarskega vprašanja, o katerem sta razpravljala kancler Adenauer in francoski ministri predsednik Mendès-France po sestanku štirih ministrov. Razgovori so se nanašali predvsem na dovoljenja obstoja promenskih strank v Posarju in na obveznosti, ki naj bi jih v tej zvezi prevzela nemška vlada, da te stranke od nemške vlade, ne bi vodile akcije za priključitev Posarja k Nemčiji, dalje, glede tega ali naj bi bilo Posarje vključeno v zahodnoevropsko zvezo ali v Evropski svet in glede nekaterih ekonomskih vprašanj.

Kancler Adenauer je poudaril v Parizu na posvetovanju voditelje strank vladne koalicije, ker sam nima zadostnih pooblastil za sprejem francoskih zahtev. Upanje, da bo kljub še obstoječim težavam prišlo do sporazuma tudi o tem vprašanju, stoji morda najbolj na trdni odločenosti francoskega ministrskega predsednika, da se posarsko vprašanje reši hkrati z sklenitvijo okupacijskega statusa v Zab. Nemčiji.

Italijanska skupščina je v sredo zjutraj po trinajsturni zaključni seji, ki je bila v noči od sorka na sredo prekinjena zaradi budih incidentov, sprejela vladno resolucijo, ki odobrava znanjo politike vladne koalicije za sprejem francoskega predloga, da se posarsko vprašanje reši hkrati z sklenitvijo okupacijskega statusa v Zab. Nemčiji.

Parlamentarna razprava se je zaključila brez toliko pričakovane globoke govora komunističnega voditelja Togliattija, ki je menda zaradi nerodnega položaja, v katerem se prišli italijanski kominformatori po sovjetskem priznanju tržaškega sporazuma, dobil influenco ter je izbral mnogo lažjo pot za odgovor na ekspanzije zunanjega ministra Martina — namreč intervjuju svojememu glasilu »Unità«, s čimer se je predosegnil ožbi zbadljivim opazkam poslancev drugih strank, katerih bi bil prav gotovo deležen, če bi govoril v skupščini, saj so njegov govor pričakovali kot največjo atrakcijo sedanjega zasedanja parlamenta. Zato pa je postal v boju Nennija, ki je javno izjavil, da se ne strinja z Višinskim, da memorandum o tržaškem sporazumu kot tak predstavlja doprinos k zmanjšanju napetosti v Evropi, ampak bo to morda lahko šele postal. Sicer pa je Nennijev govor izrazilo izredno pozitivno pobarval, ko je dejal, da socialisti smatrajo »zgodovinski odprt problem ozbožnih meja« in ko je govoril o »veliki rami in pomikanju«, ki ga za Italijo predstavlja razdelitev Tržaškega ozemlja. Togliatti pa se je v svojem intervjuju zelo na kratko dotaknil tržaškega sporazuma in dejal, da bodo italijanski kominformatori kljub sovjetskemu priznanju sporazuma še naprej vztrajali pri svojih kritikah vlade zaradi načina, kako je vodila pogajanja, s katerimi je prišla do sporazuma, ki je in bo najslabši, kar jih je mogla Italija doseči, ker je podlegla ameriški pritisku. Ker pa je sovjetsko priznanje sporazuma poglavje v zrak vse ameriške načrte in postavilo nad vse interese mednarodnega pomirjenja, so tega veselili tudi kominformatori. Tako se je Togliatti skušal večiti iz zadeve, v katero so prišli kominformatori, ker so si hoteli z ultranacionalizmom krepiti svoj notranji položaj.

V zvezi s tržaškim sporazumom je dunajski list »Die Presse« objavil razgovor svojega dopisnika z dr. Beblerjem, ki je med drugim izjavil, da bo tržaški sporazum brez dvoma ugodno vplival tudi na položaj Avstrije. Ko pa je govoril o avstrijsko-jugoslovanskih odnosih in poudaril, da se ti ugodno razvijajo, vendar le bolj na gospodarskem področju, je doktor Bebler dejal, da bi bila jugoslovanska javnost zelo zadovoljna, če bi se tudi za pravice slovenske manjšine na Koroskem našla neka podobna rešitev, kakor je specialni statut za slovensko manjšino na Tržaškem, ki je bil sprejet z londonskim sporazumom.

Kripanani odstopil New Delhi, 21. okt. (Tanjug) Indijski socialistični prvak Kripanani je odstopil kot predsednik stranke. Svojo odločitev je sporočil na tajnem sestanku socialistov članov narodne skupščine v mestu Lakanau. Kakor poročajo iz dobro poučenih krogov, je Kripanani izjavil, da »je prav lahko voditi stranko, težko pa voditi vodje«. Kripanani je sinoči obvestil o odstopu tudi izvršni odbor stranke, rekoč, da bo do prihodnje izredne konference opravil dolžnost predsednika.

POSLEDICE INCIDENTOV V ITALIJANSKI SKUPŠČINI

Klerikalna desnica skuša vreči vlado

Sodeč po komentarjih desničarskega tiska je bil cilj Tognijeve provokacije v parlamentu onemogočenje znosnejših odnosov med vlado in levo opozicijo

Rim, 21. okt. (Tanjug) Predsednik italijanske vlade Scelba se je danes sestel s sekretarji strank vladne koalicije Fanfanijem, Matteottijem, Malagodijem in Realejem, s katerimi je proučil politični položaj po predvečerašnjih incidentih v skupščini. Prevladuje mnenje, da je incident izzvala krščansko demokratska desnica z določenimi političnimi cilji, kar potrjujejo tudi današnji komentarji desničarskega tiska. Na osnovi tega incidenta skuša namreč desničarski tisk pokazati, da ni nobene možnosti koeksistence z levico

Medžlis ratificiral petrolejski sporazum

Za ratifikacijo je glasovalo 113 poslancev, proti pa 5 — Sporazum mora ratificirati še senat

Teheran, 21. okt. (AP) Perzijski medžlis (narodna skupščina) je ratificiral sporazum med perzijsko vlado in petrolejskim konzorcijem o proizvodnji in delitvi perzijskega petroleja. Za ratifikacijo je glasovalo 113 poslancev, 5 jih je glasovalo proti, 2 pa sta se vzdržala glasovanja. O tem sporazumu je trajala debata v skupščini deset dni.

Računajo, da bo sporazum v kratkem ratificiral tudi senat, potem pa bo dokončno veljaven.

London, 21. okt. (AFP) V Londonu so z velikim zadovoljstvom sprejeli vest, da je perzijski medžlis ratificiral sporazum o petroleju. Zastopnik

Jošida v Londonu London, 21. okt. (Reuter) Predsednik japonske vlade Sigeru Jošida je sinoči prispel v London, kamor ga je povabila britanska vlada. Z britanskimi državniki bo imel Jošida neuradne razgovore o mednarodnem položaju in finančnih ter trgovskih vprašanjih, ki zanimajo obe državi.

Predsednik japonske vlade bo 28. oktobra odpotoval v Washington.

Predlog za spomenik

Predsednik vlade Južnoafriške Unije Malan je sklenil, da bo 30. novembra umaknil iz javnega življenja. (Karikatura: Vicky)

Wilson o trgovini s Kitajsko

London, 21. okt. (Tanjug) Minister trgovine v bivši laburistični vladi Harold Wilson je včeraj vprašal ministra za kolonije Boyd, če veliko Američanov v Hongkongu dela za zboljšanje ameriške trgovine s Kitajsko ali za omejitve britanske trgovine s Kitajsko. Osebe ameriških konzulatov v Hongkongu, je dejal, je

izjavilo britanskim trgovcem, da bodo zapisani v črno knjigo, če ne bodo ustavili prodaje dobrin Kitajski da bodo njihovo dolarško premoženje v ZDA blokiral in ga bodo skušali blokirati tudi na drugih tržiščih. Minister za kolonije na to vprašanje ni dal odgovora. Namesto tega je izjavil, da imajo ZDA v Hongkongu generalnega konzula, 9 konzulov in 20 podkonzulov, leta 1938 pa so imeli 1 generalnega konzula, 2 konzula in 9 podkonzulov.

Maršal Papagos obišče Pariz Pariz, 21. okt. (AP) Uradno je bilo sporočeno, da bo predsednik grške vlade Papagos jutri zvečer prispel v Pariz na dvodnevni zasebni obisk. V Parizu se bo sešel s stalnim zastopnikom ZDA v organizaciji Atlantskega pakta Johnom Hugsonom.

Papagos bo prišel v Pariz iz Španije, v ponedeljek pa bo odpoval na uradni obisk na Portugalsko.

govoril v »Popolo« namestnik sekretarja krščansko demokratske stranke Rumor, ki je najprej obsodil kominformovce zaradi incidenta, ki jemlje ugled italijanskemu parlamentu, po drugi strani pa je poudaril, da se meščanske demokratske stranke ne morejo združiti niti priključiti desničarskim strankam, ki so v preteklosti z istimi metodami ne samo jemale ugled italijanskemu parlamentu, ampak ga tudi ukinile kot demokratsko ustanovo.

Ponovno zaostrovanje odnosov v notranjepolitičnem življenju je izzvalo nezadovoljstvo v vodstvih levih opozicijskih strank. Togliatti, ki zadnji seji parlamenta ni prisostvoval, je obsodil stališče svojih poslancev, poudarjajoč, da zaostrovanje odnosov nikakor ne ustreza aktualni politični liniji stranke. Posebej je priomnil, da so poslanci KP Italije s tem, da so s fizičnim obračunavanjem odgovorili na provokacije desnice, onemogočili ustvarjanje popustljivejšega ozračja, ki ga je omogočal zelo umirjen govor zunanjega ministra. Nezadovoljstvo zaradi zaostrovanja noločila poudarjajo še bolj Nennijevci, ki zaradi incidentov v skupščini niso uspeli izraziti zadovoljivejšega stališča do nekaterih zunanjepolitičnih vladnih koncepcij glede popuščanja napetosti.

Scelba je v razgovoru s sekretarji strank vladne koalicije posvetil posebno pozornost nevarnosti, ki jo skriva notranja akcija krščansko demokratske desnice proti obstoju sedanje vlade. Pričakuje, da bodo incidenti v skupščini in razdrobenost stališč do nadaljnjih posledic v krščansko demokratski stranki. Vendar sodijo da bo do sredinske skupine, ki bodo pripirajo sedanjo vlado, zahtevale od desnice, da odstopi od podobnih akcij, ki imajo običajno vladno vlogo in prisilijo krščansko demokratsko stranko na zvezo z neofašisti in monarhisti.

Sporazum med Indijo in Francijo podpisan

New Delhi, 21. okt. (AFP) V indijskem ministruvstvu za zunanje zadeve so danes ob 12. uri podpisali sporazum o prenosu suverenosti nad francoskimi posestmi v Indiji na indijsko vlado. Sporazum sta podpisala sekretar v indijskem ministruvstvu za zunanje zadeve R. K. Nehru in francoski veleposlanik v New Delhiju Ostrorog.

Sporazum, ki določa pogoje za prenos suverenosti je potrdil kongres Pondicheryja 19. oktobra s 170 glasovi proti 8. Oblast bo dejansko prenešana 1. novembra, medtem pa mora sporazum ratificirati še francoski parlament.

Peking, 21. okt. Kakor poročata agencija Nova Kitajska je imel predsednik kitajske vlade minister za zunanje zadeve Ču En Laj sinoči na slavnostnem banketu na čast predsednika indijske vlade Nehruja, govor, v katerem je med drugim poudaril da se je Indija stalno zavzemala za to, da bi Kitajska dobila mesto, ki ji pripada v svetu. Trpljenje obeh držav med borbo proti kolonializmu ter njuna skupna želja, da bi dosegli splošni mir, dajejo podlago za prijateljsko sodelovanje med obema državama in utrjujejo globoko prijateljstvo, ki je med njima že od davnih časov.

Ču En Laj je nato govoril o svojem obisku v Indiji ter dejal, da je indijsko - kitajska deklaracija o mirnem sočasnem obstoju držav zgodovinskega pomena. Na koncu je

Ali bodo francoski socialisti stopili v vlado?

Na včerajšnji seji odbora stranke niso sklenili ničesar

Pariz, 21. okt. (Tanjug) Po nedvoumnem povabilu predsednika francoske vlade socialistom, naj stopijo v vlado in odgovoru socialističnega vodstva, da se želi seznaniti z nadrobnostmi vladnega gospodarsko-socialnega načrta, je bilo določeno, da bo še ta teden sestanek med Mendèsom-Franceom in generalnim sekretarjem socialistične stranke Guy Molletom. Preobremenjenost predsednika vlade pa je odložila ta sestanek. Kakor se je zvedelo, bo sestanek v začetku prihodnega tedna. Medtem pa je imelo vodstvo odbora socialistične stranke sinoči sejo, o kateri ni bilo objavljeno nikakvo sporočilo. Zvedelo pa se je, da so na sestanku sicer govorili o ponudbi Mendès-Francea, da pa niso sklenili ničesar. Ponovno je prišla do izraza močna struja za vstop v vlado. Mendès-France pa mora prej seznaniti socialistično vodstvo z nadrobnostmi gospodarskega in socialnega programa. Počakati je treba tudi na končni uspeh sedanjih diplomatskih razgovorov o oborožitvi Zahodne Nemčije.

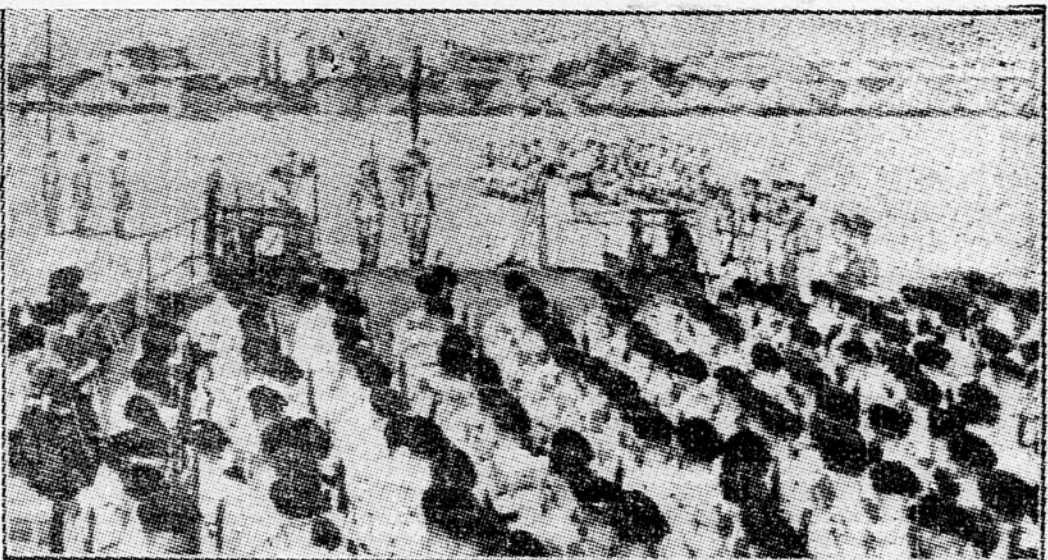
Še ena težava je glede udeležbe socialistov v vladi, ki je predvsem tehnična. Gre za določitev oseb, ki bi prišle v vlado. — Mendès-

Evropska konferenca za transport

Pariz, 21. okt. (AFP) V Parizu se je danes zbral svet ministrov evropske konference za promet, da je izvolil predsedstvo za 1954-55. Za predsednika je izvoljen francoski minister javnih del in prometa Jacques Chaban-Delmas, za prvega in drugega podpredsednika pa ministra prometa Švice in Zahodne Nemčije.

Prihodni mesec bodo odprli v Sao Paulo mednarodni trgovski sejem, na katerem je Jugoslavija dobila 400 kv. metrov razstavnega prostora in kjer bo nastopila tudi s svojimi industrijskimi proizvodi. To bo prvi trgovski sejem v Južni Ameriki po vojni, na katerem bo sodelovala tudi Jugoslavija. Okoli 30 jugoslovanskih podjetij je že poslalo svoje izdelke. Pričakujejo, da bodo ta velesejem obiskali več tisočvis ljudi iz Brazila, marveč iz vse Južne Amerike.

ROVICE V SLIKI

Po anglo-egiptovskem sporazumu, ki sta ga v torek podpisala v Kairu britanski minister brez listnice Nutting in predsednik egiptovske vlade Gamal Abdel Naser se bo okrog 80.000 britanskih vojakov, ki so sedaj v coni Sueškega prekopa umaknilo iz tega področja v 20 mesecih po podpisu, s čimer bo končana 72-letna britanska okupacija Sueza. Naprave v coni Sueškega prekopa bodo nato med sedemletno dobo po umiku čete vzdrževale privatne britanske tržke, britanske čete pa se bodo na to področje lahko vrstile samo v primeru agresije na katero izmed arabskih dežel ali na Turčijo. Izraelsko poslanstvo v Parizu je po sporazumu sporočilo, da Izrael ni bil nikdar proti umiku britanskih sil s področja Sueza, vendar pa smatra, da se je s podpisom tega sporazuma povečala napetost med Egiptom in Izraelom. Na sliki enota britanskih čet iz Sueške cone pred vkrcajem na ladjo, ki jo bo odpeljala iz Egipta.

PO ANGLOGIPTOVSKEM SPORAZUMU Britanska vlada bo posredovala med Egiptom in Izraelom

Pomirjevalno pismo Edena izraelskemu veleposlaniku — Tiskovna konferenca Nuttinga v Kairu — Stevenson in Nutting odpotujeta drevi v London

London, 21. okt. (AP) Britansko ministruvstvo za zunanje zadeve je danes objavilo pismo ministra za zunanje zadeve Anthony Edena, poslano izraelskemu veleposlaniku v Londonu Eljahu Flatu, v katerem ponovno potrjuje prepričanje britanske vlade, da bo podpis anglo-egiptovskega sporazuma zmanjšal pritisk na bližnjem vzhodu.

V pismu poudarja, da sta se obe strani sporazumeli, da bosta spoštovali konvencijo o Sueškem prekopu iz l. 1888, ki se nanaša na prosto plovbo po prekopu. Ker pa se izraelska vlada boji, da ne bi Egipt oviral prehoda izraelskih ladij skozi prekop, bo britanska vlada na podlagi 10. čl. konvencije še naprej zahtevala, da se to vprašanje reši v soglasju s sklepi Varnostnega sveta OZN.

Kairo, 21. okt. (Reuter) Britanski veleposlanik v Kairu sir Ralph Stevenson in minister brez listnice v zunanjem ministruvstvu Anthony Nutting bosta drevi odpotovala v London.

Predsednik egiptovske vlade de Naser je priredil danes kosilo za glavne britanske udeležence v razgovorih, ki so privedli do podpisa novega britansko-egiptovskega sporazuma o Suezu.

Na tiskovni konferenci, ki jo je imel danes v Kairu, je državni sekretar Anthony Nutting izjavil, da je Velika Britanija obvestila egiptovsko vlado, da po njeni sodbi »Egipt nima pravice ovirati prehoda skozi Sueški prekop za blago, ki ni vojaško in je poslano v Izrael«. Britanska vlada je pri tem tudi izrazila željo, da bi rešili »vojno stanje« z Izraelom.

Britanski veleposlanik v Kairu Ralph Stevenson, ki je bil nazvoč na konferenci, je pripomnil, da ima Velika Britanija namen polagoma urediti zadeve med Egiptom in Izraelom. Treba je zastaviti vse sile, da se doseže splošna ustaljenost na Srednjem vzhodu, je dejal Stevenson.

Nutting je nato govoril o tem, da bo treba ustanoviti organizacijo za obrambo Srednjega vzhoda, ter izrazil ob koncu prepričanje, da se bodo gospodarske zveze med Veliko Britanijo in Egiptom sedaj lahko močno razvile v korist obeh držav.

Francoski in nemški tisk o Parizu Pariz, 21. okt. (AFP) Današnji francoski časopisi predvsem komentirajo problem Posarja in razgovore, ki sta jih imel predsednik francoske vlade Mendès-France in zahodnonemški kancler Adenauer o tem vprašanju. Nekateri pariski časopisi poudarjajo povezanost vseh problemov, o katerih te dni govorijo v Parizu, ter menijo, da je rešitev lahko samo splošna, ne pa posamezna. Tako piše »Parisien libere«, da bo Francija podpisala samo rešitev v celoti, kar pomeni, da je treba najprej doseči sporazum o Posarju, potem pa bo Francija dala svoj podpis tudi na druge dokumente. Radikalni »Aurore« pravi, da gre, čeprav imajo konferenco v dvoje, četvero in devetero, vendar je eno celoto. Če bo do sobote ena izmed konferenc propadla, bodo vse druge spet dvomljive, piše ta časopis. Socialistični »Combat« pa sodi, da je ključni uspehi konference v rokah kanclerja Adenauerja in predsednika Mendès-Francea.

Bonn, 21. okt. (AFP) Današnji zahodnonemški časopisi ugodno komentirajo način, kako potekajo v Parizu razgovori med predsednikom francoske vlade Mendèsom-Franceom in zahodnonemskim kanclerjem Adenauerjem o posarskem vprašanju.

»Die Welt« sodi, da rešitev o internacionalizaciji Posarja verjetno ne bi bila prav posebno popularna v Nemčiji. Taka rešitev pa pomeni realistično koncepcijo, pripominja časopis, ker ni videti druge možnosti, da se premosti ovira, ki jo pomeni posarsko vprašanje.

Glasilu Adenauerjeve krščansko demokratske stranke »Kölnische Rundschau« piše, da so se razgovori v Parizu, ki so se začeli s političnega področja na gospodarsko, kjer se je lažje pogajati, ne da bi šlo za politični urled. »Frankfurter Neue Presse« meni, da je dano upanje, da se za rešitev »gospodarski zvezi med Francijo in Zahodno Nemčijo nekoč ureditili.«

Letaki proti predsedniku vietnamske vlade Sajgon, 21. okt. (AFP). Včeraj so se v Sajgonu pojavili letaki, ki so jih podpisali generali Kien, Hon in Van Vien, in v katerih pozivajo prebivalstvo Sajgona, naj vrže vlado Ngo Din Dijema. Generali obtožujejo predsednika južnovietnamske vlade Diema, da se upira franc. politiki in si hoče prisvojiti pravice, ki pripadajo Bao Daju.

TELEGRAMI

Vientian, 21. okt. (AFP) Bivši predsednik laoske vlade princ Svana Fuma je danes odklonil mandat za sestavo nove vlade. Prestolonaslednik princ Savang se posvetuje s svojimi sodelavci, komu bo zaupal mandat za sestavo vlade.

Tajpeh, 21. okt. (AFP) Francosko veleposlanstvo v Tajpehu je objavilo sinoči sporočilo, da je sovjetska vlada po posredovanju francoske vlade vnovič zahtevala od kumintangskih oblasti, naj izpuste petrolejsko ladjo »Ruapse« in vrnejo njeno posadko.

PRESEDNIK IZVRŠNEGA SVETA LRS BORIS KRAIGHER POLITIČNEMU AKTIVU LJUBLJANE

Vso gospodarsko aktivnost bomo razvijali v bodočih komunah

Objavljamo izveček govora, ki ga je imel v sredo predsednik izvršnega sveta LRS Boris Kraigher v dvorani doma sindikatov o oblikovanju komun v Sloveniji. Tovariš Kraigher je med drugim dejal:

V zadnjih mesecih razmeroma mnogo razpravljamo o formiranju komun. Kadar govorimo o tem, je treba prvič ugotoviti predvsem to, da vprašanje komun ni enostavno neko vprašanje nove organizacije ljudske oblasti in da ni naključje, da ravno sedaj razpravljamo o komunah in postavljamo to vprašanje na dnevni red. Nastajanje komun je nujna posledica razvoja naših družbenih odnosov, je nujnost na poti ustvarjanja novih socialističnih odnosov. Pogoje za to smo ustvarjali že tedaj, ko smo se leta 1950 lotili organiziranja delavskega upravljanja v gospodarstvu in ko smo v naslednjih letih postopoma prehajali na družbeno upravljanje na vedno več področjih družbenega življenja. Vendarle ne gre tu samo za nadaljnji

korak v utrjevanju socialistične demokracije, ne gre le za nadaljnji korak v demokratiziranju celotnega našega družbenega življenja, ampak gre tudi za neposredno gospodarsko nujnost.

Medtem ko smo v prvih letih osredotočili vse naše sile na osnovne gospodarske objekte, je sedaj pogoj za nadaljnji razvoj celotnega gospodarstva v tem, da širimo našo fronto in da razvijamo naše gospodarstvo, da gremo v širino. Pogoj za nadaljnji napredek gospodarstva v naši državi je sedaj razvijanje čim večjega števila malih obra-

tov, čim večje raznovrstnosti v proizvodnji. Takšno raznovrstnost pa je mogoče doseči edino le z najširšo gospodarsko iniciativo naših ljudi, iniciativo proizvajalcev v celotnem našem življenju. Zato vprašanje komun, iskanje novih oblik v celotnem našem življenju, ni samo vprašanje nadaljnje demokracije, ampak je to neposredna gospodarska nujnost.

gospodarski centri. Skoda bi trpeli zaradi tega, ker bi mislili, da je treba zaradi tega, da bi paralizirali takšne očitke reakcionarjev v zaostalejših predelih žrtvovati ne vem kakšna sredstva, s katerimi naj bi v tistem zaseku zgradili tovarno, gimnazijo itd., vse samo zato, da bi potolažili ljudi. To bi pomenilo breme za center in oviralo njegov normalni gospodarski

razvoj. Če naletimo na primer, da je človeku, ki gleda na ta problem s strani, popolnoma jasno, da se mora določena dolina ali vas priključiti komun, ljudem v tisti dolini ali vasi pa to ni jasno, si moramo to različno gledanje razlagati z dvema dejstvi: prvič z dejstvom, da ta center še vedno ni tako močan, da bi res nesporno vezal nase vse zaledje, o katerem govorimo,

Ustanavljanje komun-nova stopnja v razvoju našega gospodarskega življenja

Mislim, da je zelo krivično in zelo neumnostno govorjenje nekaterih ljudi, ki je precej razširjeno, da pomeni komunna zopet nekakšno reorganizacijo in da spet delamo nekakšne eksperimente v našem gospodarskem in družbenem življenju sploh. Takšno govorjenje dokazuje nerazumevanje nujnosti teh sprememb, nujnosti teh novih ukrepov, ki se jih moramo v našem družbenem življenju lotiti. Vse govorjenje, ki smo ga slišali o stalnih reorganizacijah v gospodarstvu, dokazuje v bistvu nerazumevanje našega razvoja in manifestira filistrski duh, ki je marsikje še zelo močan. Mi v resnici mnogo spreminjamo, toda ne zaradi tega, ker bi eksperimentalni in ker bi smatrali, da je to, kar smo doslej napravili, napočelo, ampak je to posledica izredno hitrega razvoja našega gospodarskega življenja in naše družbe v smeri utrjevanja in razvijanja socialističnih odnosov. Steptili smo na pot revolucije in ta pot ne more biti drugačna kot burna. Filistrom seveda takšne spremembe in razvoj niso všeč, ker so pač navajeni stare mentalitete avstro-ugarskega uradovanja in gledanja na življenje ter zahtevajo 20 let, da razumejo neko obstoječo organizacijo. Mi seveda s tako avstro-ugarsko organizacijo in brzino ne bi nikdar dosegli takšnega razvoja naše družbe. Zaradi tega tudi moramo stalno razvijati naše družbene odnose, organizacijo naših družbenih organov, naše oblasti in družbenega upravljanja. Čisto gotovo je, da oblike, ki smo jih v zadnjih letih sprejeli in tiste, ki jih sedaj uvajamo, še tudi ne bodo dokončne. Potrebne bodo še mnoge spremembe. Zelo smo se zavedali, da se nekateri postavke samo začasne značaja in da jih bomo morali zelo kmalu spreminjati, da bomo morali spreminjati ves naš sistem odnosov med zbori proizvajalcev in okrajnimi ter mestnimi zbori.

ustvariti za to obrtništvo in za te dejavnosti pogoje in jim omogočiti, da se razvijajo tako, kot je v interesu določene komunne.

V tem okviru, mislim, se bodo v bodoče razvijale komunne in najbrž je danes prezgodaj ostro začrtavati konkretne meje posameznih komun. Vedeti moramo, kaj komunna pomeni, kaj

hočemo s tem doseči in kako usavariti zaroček komunne, ki bo omogočil nadaljnji razvoj, kje se lahko razvijejo komunne in kje ne, oziroma kje smo šli preširoko pri združevanju raznih krajev. Zato mislim, da iz te perspektive ne moremo še ustvariti neke določene organizacijske formacije, ki bi ji potem dali ime komunna.

Še precej časa bo skupnost komun-okraj

V preteklih letih smo smatrali, da je nekaj tista osnovna družbena formacija, ki bo omogočala razvijanje in širjenje iniciative v gospodarskem življenju. Pred štirimi leti smo prišli do tega, da smo celotno vodstvo gospodarstva začeli prenašati na okraje. Zato smo likvidirali vrsto direktorij in organizacij na posameznih gospodarskih področjih in v industrijskih vejah ter prenesli skrb za nadaljnji gospodarski razvoj na okraje, kot na tisto povezavo proizvajalcev, ki lahko najbolj razume potrebe našega gospodarstva. Sedaj pa se kaže, da tudi že okraj predstavlja oviro za nadaljnji razvoj gospodarstva, da tudi z okraja že prihaja nekakšna centralistična težnja, ki ne more razvijati dovolj široke iniciative v proizvodnji, ki smo jo nekoč združevali na ministrstvu za komunalne zadeve in o kateri smo nekoč govorili kot o dopolnilni proizvodnji. Za vse to je nekaj vzrokov in smatram, da moramo preiti na nižje organe, da moramo dati osnovne pristojnosti v našem gospodarskem življenju tem osnovnim organizacijam.

Toda sedaj ne gre samo za to, da bi pravice prenašali na nižje organe — komunne, ampak gremo, ko se ustvarjajo novi organi našega družbenega življenja, bistven korak naprej. Pogoje zaenaj smo dosegli, ko smo začeli skrb za naše gospodarstvo okrajem in ko smo uvedli delavsko upravljanje. S tem smo ustvarili pogoje za bistven preokoli, ki pa ne pomeni več nadaljnje decentralizacije in prenašanja obveznosti na nižje organe, ampak obratno, da se na terenu ustvarjajo organi celotnega našega družbenega življenja in da se od tam predajajo posamezni posli višjim organizacijam družbenega upravljanja. Vso gospodarsko aktivnost bomo tako rekoč razvijali v bodočih komunah. Velik del prosvete, socialnega zavarovanja, zdravstvene aktivnosti itd., se bo lahko razvijal v komunah.

bi to povzročilo zmedo in onemogočalo normalen razvoj v našem gospodarskem življenju. Marsikdo se boji tega izraza, kadar govorimo, da ne smemo dovoljevati, da gremo v neko anarhijo, ker mislijo, da je takšno pojmovanje ostanek birokratske miselnosti. Tu se kažejo znaki strahu, kakršnega so birokrati kazali takrat, ko smo začeli radikalnejšo decentralizacijo — uvajati delavsko samoupravljanje, prenašati pristojnosti na okraje itd. Taki birokratski pogledi, kot so jih kazali predstavniki republiških in pred temi predstavniki zveznih centralnih ustanov, se kažejo sedaj tudi pri predstavniki okrajnih središč.

Zaradi teh birokratskih tendenc pa seveda ne smemo pozabiti na elemente, ki bi nas v razvoju naše družbe pripeljali do tega, da bi ne šli korak naprej, marveč bi celotnemu razvoju več škodovali kot koristili. Brez dvoma je v Sloveniji situacija za ustvarjanje komun najbolj zrela. Zavedati pa se moramo, da vendar tudi pri nas položaj še ni tako dozor, da bi lahko komunne ustanovljali od danes na jutri. Zavedati se moramo, da je vprašanje ustanavljanja komun tako vprašanje razvoja objektivnih kot tudi subjektivnih činiteljev. V tem smislu predstavlja na primer kmečki predeli za razvijanje ko-

Boris Kraigher, predsednik izvršnega sveta LRS.

mun določeno oviro. Ne zaradi gospodarske zaostalosti, ampak zaradi zaostalosti v zavesti ljudi v teh kmečkih predelih. V tem smislu predstavlja kmečki predel v resnici določeno oviro normalnega in hitrega razvoja ter utrjevanja komun. Napočilo bi bilo stališče, da bomo v kmečkih predelih ustanovljali komunne šele takrat, ko bomo ustvarili tamkaj zadostno industrijo. Če bi obveljalo to stališče, potem v določenih predelih v Sloveniji še dolgo ne bi mogli ustanovljati komun, da ne govorim o celih pokrajinah v Jugoslaviji, kjer — če bi tako gledali — v doglednem času sploh ne bi mogli ustanovljati komun. S stališča socialistične zavesti in pripravljenosti naših kadrov pa imamo seveda predele, kjer gremo laže na ustanavljanje komun, in predele, kjer bomo morali še počakati.

Komuna bo ustvarila povezanost med mestom in vasjo

V zvezi z vprašanjem komun je važno obdelati tudi vprašanje odnosov med mestom in vasjo. Mislim, da se danes tudi to vprašanje v zvezi s komunami postavlja drugače, kot smo navajeni gledati nanj s stališča starih dogmatičnih socialdemokratskih programov odpravljanja razlik med mestom in vasjo. Zavedati se moramo, da je ustanavljanje komun eden najodločilnejših korakov k likvidaciji tega nasprotja, vendar ne k likvidaciji tega nasprotja v tisti idealistični formi, kot si nekateri predstavljajo, da bo imela vsaka vas iste pravice kot mesto. To nasprotje je treba odpraviti na tak način, da bo mesto in vas, center in njegovo podeželje zaledje gospodarsko povezano tako, da tu ne bo več bistvenih razlik. Komunna je tista, ki bo to povezanost lahko ustvarila do največje mere, vendar pa pri današnjih materialnih pogojih le do določene stopnje. Današnji materialni pogoji nam še ne omogočajo, da bi ustvarili takšne razmere, kot so v Švici, kjer — lahko rečemo — so dani vsi materialni pogoji za to, da ne bi obstajale nikake razlike med mestom in vasjo (ni pa seveda za to potrebnih subjektivnih činiteljev). Takih materialnih pogojev še nimamo povsod, na določenih področjih pa te pogoje lahko že ustvarjamo, komunna pa jih bo lahko razvijala naprej.

Mnenje o komunah v Ljubljani

Ce gledamo na vprašanje komun predvsem kot na asociacijo proizvajalcev, ki naj ustvarja najširše možnosti za razvijanje gospodarske iniciative na vseh področjih družbenega življenja, in če naj skupnost komun rešuje vse skupne probleme, tako s področja prosvete, zdravstva, gospodarstva, komunalne politike, obrtništva itd., potem mislim, da je treba ugotoviti, da je komunna področje, ki ima možnosti v resnici mobilizirati najširši krog proizvajalcev k neposredni gospodarski iniciativi. S tega stališča gledano, mislim, da komunna ne bi smela biti preširoka, preveč natrana, ampak bi morala predstavljati področje, ki res predstavlja skupne interese za široke probleme. Zdi se mi, da koncepcija, da bi Ljubljana kot mesto v celoti predstavljala eno komunno, v bistvu ne ustreza tendenci, omogočiti pogoje za najširšo iniciacijo proizvajalcev, ne najširšo iniciacijo v našem družbenem življenju. Tudi če bi dali taki komunni ne vem kako široko samostojnost s tako imenovanimi krajevnimi oziroma kvartalnimi sveti na posameznih področjih Ljubljane, ne bi mogli rešiti osnovnega problema široke gospodarske iniciative, ker ti krajevni sveti ne bi razpolagali z nobenimi sredstvi, razen s tistimi, ki bi jih dala komunna kot celota na razpolago. Pri komunni pa je stvar ravno v tem, da je ona tista, ki razpolaga s sredstvi in daje določen odstotek teh sredstev na razpolago skupnosti komun, potem seveda, ko so podjetja in gospodarske organizacije plačale davek federaciji in republik. Z vsemi ostalimi sredstvi razpolaga komunna in daje od njih določen odstotek glede na potrebe, skupnosti komun.

variant. Obstojata predvsem dve koncepciji: ena, da bi mesto Ljubljana kot celota, z večjo ali manjšo periferijo, predstavljalo komunno, druga pa, da Ljubljano razdelimo na nekaj področij, ki bi predstavljala samostojne komunne in bi bila Ljubljana pravzaprav že nekakšna skupnost komun, kateri bi se lahko priključilo tudi širše področje okrog Ljubljane.

Povečanje industrijske proizvodnje v avgustu

Beograd, 21. okt. Po podatkih zveznega zavoda za statistiko in evidenco je jugoslovanska industrijska proizvodnja (brez vojne in kemijske industrije ter ladjedelstva) narasla v avgustu za 16% v primeri z istim mesecem leta 1953. V primeri z julijem letošnjega leta, ko je zaradi dopustov in remonta v mnogih podjetjih proizvodnja padla za 6% v primeri z junijem, znaša povečanje proizvodnje v avgustu 7% in predstavlja največje povečanje v letošnjem letu.

ker ne bi razpolagali z nobenimi sredstvi. Na vseh teh področjih ne bi mogli delati ti krajevni sveti drugače, kot kritizirati in predlagati Mestnemu odboru določene ukrepe. To je seveda moje mnenje in ne mnenje kakega vodečega političnega organa, ki o tem vprašanju še niso zavzemali konkretnega stališča.

Na ustanavljanje komun moramo gledati zelo široko

Mislim, da bi lahko spregovoril nekaj besed tudi o tem, kakšne naj bi bile posamezne komunne, to je o komunni na širokem oziroma na manjšem področju. V tem pogledu se mi zdi, da bi morali v današnji fazi razvoja upoštevati lestvico najrazličnejših oblik komun. Imeli bomo lahko zelo majhne občine, ki si bodo več ali manj samo nadevale ime komunne. Na določenih področjih pa bomo imeli že resnične zaročke bodočih komun. Imeli bomo področja, ki bodo predstavljala nekako zmanjšanje današnjega okraja pod pojmom komunne in kjer se bo morda v prihodnosti pokazala potreba po spremembi meja, področja, kjer se bodo določeni predeli kasneje ločili od te skupnosti, ker bodo izkušnje pokazale, da ne predstavljajo celote. Tendence, da bi organizirali velike komunne in vključevali čim več obrobnih teritorijev k nekemu gospodarskemu centru, moramo presojeti s stališča socialistične zavesti na tem področju. Zdi se mi, da ne bi smeli nobenega zaseka neke v hribih in nobene zakotne doline misliti, da se vključijo v neko komunno, četudi po računih strokovnjakov, ki so v centru okraja, v centru komunne ali pri nas v Ljubljani, popolnoma jasno spada k njej; toda za ljudi v tistem zaseku ali dolinici to ni razumljivo. Oni tega ne sprejemajo in zato mislim, da ni koristno, da bi te ljudi silili v komunne. To narekujejo dva razloga: prvič bi bili ljudje nezadovoljni, kajti menili bi, da smo jim napravili krivico, da jih podcenjujemo. S tem bi ustvarili pogoje, da bi naši nasprotniki lahko ribarili v kalnem ter poglabljali razdor med delavci in kmeti. Na to moramo zelo paziti, ter se dobro zavedati, da z ustanavljanjem komun nikakor ne

smemo ustvarjati možnosti, da bi se del kmetov obrnil proti nam, da bi nasedel reakciji in razumel ustvarjanje komun kot poizkus izvajanja nekega pritiska na kmete. Zaradi take reakcije bi trpeli neposredno škoda naši delavci in razvitejši

smemo ustvarjati možnosti, da bi se del kmetov obrnil proti nam, da bi nasedel reakciji in razumel ustvarjanje komun kot poizkus izvajanja nekega pritiska na kmete. Zaradi take reakcije bi trpeli neposredno škoda naši delavci in razvitejši

smemo ustvarjati možnosti, da bi se del kmetov obrnil proti nam, da bi nasedel reakciji in razumel ustvarjanje komun kot poizkus izvajanja nekega pritiska na kmete. Zaradi take reakcije bi trpeli neposredno škoda naši delavci in razvitejši

smemo ustvarjati možnosti, da bi se del kmetov obrnil proti nam, da bi nasedel reakciji in razumel ustvarjanje komun kot poizkus izvajanja nekega pritiska na kmete. Zaradi take reakcije bi trpeli neposredno škoda naši delavci in razvitejši

smemo ustvarjati možnosti, da bi se del kmetov obrnil proti nam, da bi nasedel reakciji in razumel ustvarjanje komun kot poizkus izvajanja nekega pritiska na kmete. Zaradi take reakcije bi trpeli neposredno škoda naši delavci in razvitejši

smemo ustvarjati možnosti, da bi se del kmetov obrnil proti nam, da bi nasedel reakciji in razumel ustvarjanje komun kot poizkus izvajanja nekega pritiska na kmete. Zaradi take reakcije bi trpeli neposredno škoda naši delavci in razvitejši

smemo ustvarjati možnosti, da bi se del kmetov obrnil proti nam, da bi nasedel reakciji in razumel ustvarjanje komun kot poizkus izvajanja nekega pritiska na kmete. Zaradi take reakcije bi trpeli neposredno škoda naši delavci in razvitejši

GOSPODARSKE VESTI

Italijanski odgovorni krogi so pripravljali kupiti 200.000 ton turške pšenice letošnje žetve, da bi tako olajšali izravnavo turških dolgov, katerih izplačilo je bilo ustavljeno.

Po sedanjih cenitvah bo letošnji pridelek pšene krompirja za okrog 10% večji kakor je bil lani. Zaradi slabe prodaje so cene padle. Klube namreč še niso začeli skladiščiti krompirja.

Indija obravnava ponudbe japonskih, britanskih in sovjetskih interesov za zgraditev jeklarn v Indiji. Nove jeklarne naj bi zgradili poleg tiste, ki jo že gradi nemški kombinat Krupp-Demag. Britanski načrt predvideva zgraditev železarne z zmogljivostjo 675.000 t milijono ton letno. Neki veleindustrialec Indije se je ob svojem obisku v Britaniji pred kratkim o teh namenih razgovarjal z zainteresiranimi britanskimi krogi.

V Washingtonu izdelujejo podrobne pogodbe za dobritev ameriškega posojila Avstriji v znesku 12 milijonov dolarjev. Posojilo bodo porabili za zgraditev velike hidrocentrale v pogorju Reisseck. Verjetno je, da bo Avstrija dobila posojilo tudi od

Svetovne banke v znesku 8 milijonov dolarjev, in sicer za financiranje neke druge nove elektrocentrale.

Indijska proizvodnja šivalnih strojev se je v letu 1953-54 povečala na 68.417. V gospodarskem letu 1950-51 je znašala ta proizvodnja 32.965 strojev.

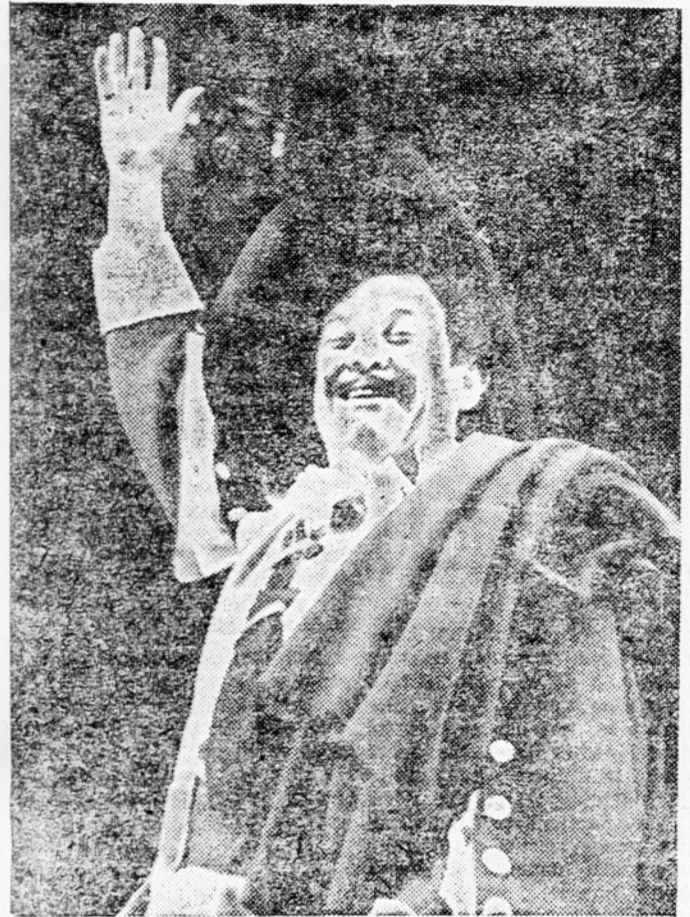
Vse kaže, da bo letošnja žetev riža v Italiji, ki je že končana, nekoliko večja od lanske, ki je znašala 920.000 ton. Povečanje je v glavnem posledica večjih površin Kakovost riža je povprečna.

Velika Britanija je sklenila pogodbo za uvoz omejenih količin limonovega soka iz ZDA. Plačala ga bo v dolarjih na osnovi t. 550 zakona o medsebojni varnosti. Sok mora vsebovati vsaj 75% sladke vsebine.

V ZDA je začela obratovati največja tovarna celuloze in časopisnega papirja, ki jo skupno financirata Velika Britanija in ZDA. Tovarna je stala 60 milijonov dolarjev in predstavlja največjo investicijo britanske industrije v ZDA po drugi svetovni vojni. Vsa proizvodnja časopisnega papirja te tovarne za prihodnjih 15 let je že prodana časopisnim podjetjem v 123 mestih v 14 južnih državah. Značilna zmogljivost tovarne znaša 130.000 ton časopisnega papirja in 55.000 ton sulfatne celuloze. Večji del proizvodnje celuloze bo tovarna dobavljala tovarnam istega podjetja v Veliki Britaniji. Po besedah direktorja tovarne predstavlja ta tovarna enega izmed prvih velikih naporov

„Cyranojem“ v novo sezono

Rostandov junak z velikim nosom brez dvoma uživa velike simpatije slovenskega bralstva in občinstva, odkar se je pred leti oziroma desetletji prvič pojavil v naši sredini. Uživa jih zaradi svoje nepodkupljive odkritosti in bojevitosti, zaradi svojega mehkega srca in svojega velikega jezika, zaradi svoje plemenitosti in nesreče v ljubezni, zaradi svoje borilske spretosti in svoje blesteče govornice, v kateri se v nemajhnih meri izraža tudi veliki mojster slovenske besede in njegov slovenski tolmač Oton Zupančič. Spoštujemo in ljubimo tega junaka zaradi solz in smeha, ki nam jih izliva, zaradi njegove iskričnosti, s katero vžiga tudi našega duha, zaradi njegove ponosne in žalostne usode, v kateri nahajamo morda delček lastne resnice. In končno zaradi njegove obupne in smešne slabosti, ob kateri se znebimo lastnih skrbi (kajti vsi moramo pač nositi svoje nosove). Rostandova heroična komedija ima prilagodljiv in če brezhbrbo govori stih itd. Te splošne in posebne kvalitete Sever po večini ima in jih je s pridom izkoristil tudi pri tej svoji največji kreaciji. Z veliko prizadevnostjo in zdravo domiselnostjo je ustvaril sugestiv in zanimiv lik, ki pomeni v marsikaterem pogledu lepo obogatitev njegovega osebnega repertoarja. (Posebno izrazit in ploden je bil ta njegov napor na premieri, medtem ko smo na prvi reprizi slišali spet več standardnih »severjanskih« tonov. Vendar upamo, da je bilo to le prehodno.) Seveda se ni mogel odtrgati od svojega osnovnega, nekoliko minucioznega realizma, ki je bil učinkovit v intimnejših prizorih, ki pa ni mogel povsem slediti bravurnim viškom odrskega gaganja (dvojni, finale prvega in četrtega dejanja, deloma tudi zadnji finale). Tako nam je prikazal dokaj svojiskega Cyranoja, ki pa nas je večkrat iskreno nasmejal in ganil. Eno je pač: Cyrano so

torej dovolj pomembnih lastnosti, da jo lahko imenujemo umetnino ali da se vsaj nam in danes kot taka še razodeva. Kajti marsikaj od cvetja, s katerim jo je oktil avtor po okusu in terjatvah svojega časa, je v šestdesetih letih uvelo in usehlo in nas otono spominja na prah, ki se tako rad nabira na lorovirih vencih. Ne da bi razpravljali o krivicah, ki jih je pisec morda stori zgodovinskemu Cyranoju de Bergeracu, se nam v njegovem delu odkriva neka dvojnost ali celo mnogoternost: z neskrupulozno gesto pristnega neoromantika je avtor zavil in izpeljal zgodbo svojega junaka s sredstvi, ki so jih znašle in izrabile najrazličnejše epohe pred njim. Da pa bi temu malce čudnemu in anahroničnemu okostnjaku dal novega življenja, ga oveseli s pisanimi in vihrajočimi oblaci kipečih verzov, sentimentalnosti, melodramatike, pa narodno-zgodovinskega zanosa, literarne zavzetosti, odrske učinkovitosti, satire in navdušenja ter oblikovne suverenosti. Kakor moramo priznati in prizadeti, da je Cyrano de Bergerac kot literarna in odrska postava klasičen in dragocen izum, in kakor se oblikovna živahnost ter mnogoličnost na videz ujema z zanesenim tragikomičnim značajem junaka, se vendarle ne moremo ubraniti suma, da se strogi rogovič le Bergerac in lagodni neoromantik Rostand le bolj po vrhu skladata. Zato tudi drug drugemu nista mogla pomagati preko ovir, ki ju vendarle ločijo od velike umetnosti. Sicer pa so to razglabljanja, ki ne sodijo več neposredno v gledališko rabo.

Ta uvod se nam je zdel potreben, da pojasnimo iskreno radovednost, s katero smo pričakali novo ljubljarsko uprizoritev. In kaj smo videli ter doživeli? V prvi vrsti je seveda veljalo naše zanimanje Cyranoju samemu oziroma njegovemu poustvarjalcu Stanetu Šverju. Vloga, ki kot malo-katara nosi na svojih plečih in na svoji vesti celotno predstavo in ki je tako bogata značilnih in slavni posebnosti, je vsekakor hvaljevna naloga za igralca. Če... Če razpola s sugestivno in simpatično osebnostjo ter telesno gibčnostjo, z znesljivo rutino ter s svežo zanosnostjo, če zna združevati lastnosti karakterne igralca in tako imenovanega junaka, če je stilsto

rešljivimi nalogami. Nasprotno. Neoromantični spektakel heroične komedije nudi domiselno režiserju obilo in hvaljevni možnosti, seveda pa se mora ubrati na neko osnovno stilizacijo in dvignjeno občutje. Slavko Jan, ki si je pridobil svoj sloves s solidnimi realističnimi miselnostmi, pač ni mogel ujeti koraka z vsemi Rostandovimi paradami in potegavčinami. Konkretne avtorjeve zahteve in intencije je reproducirал verno, toda nekoliko suhoparno. Skrbno, skoraj pedantno je izluščil vse ali skoraj vse poudarke in poante, toda pri tem je tudi obstal. Skušal si je pomagati z nekakšnimi živopisnimi vložki (rajanje pažev, skoraj koreografsko nastudirana nastopa nekovi in nun), ki pa celotni uprizoritvi niso mogli dati pravega fantazijskega poleta. Glasovno dinamiko je rajši dušil, kot pa niansiral, medtem ko pri fortisimih ni znal vselej preprečiti okornega patosa. Ne kaže moč očitati, da je zanemaril tempo predstave, pravega zagona pa vendarle ni imela. Posebej se velja kritično dotakniti prvega dejanja, ki izrazito pogrša smotne režijske ideje, najboljše pa je vsekakor zadnje, ki je tudi samo po sebi najbolj strnjeno in dramatično enotno.

Niko Matul in Mile Koruž sta našete režijske karakteristike podprla z dokaj medlo sceno. V prvem dejanju je vsekakor ustvarjala tesnoba in gnečo in verjetno bi se dala sicer skromna odrska plošev vendarle bolj izrabiti. Drugače ji glede funkcionalnosti ni kaj očitati. Pač pa moti njena čudna barvna monotono, ki je po vsej verjetnosti v zvezi s stilo neodoljnostjo njenih avtorjev; v tem pogledu ni bila prirejena niti barok kot času dogajanja, niti razkošju po posebnem okusu avtorjeve dobe niti (kot zadnja alternativa) nekemu modernemu in svobodnemu konceptu.

Ob tej priložnosti ne moremo opustiti nekaterih drobnih pripomb, ki zadevajo po vsem videzu dramaturgovo delo. Govorjenje verzov na splošno na našem odru nikakor še ni na taki ravni, da bi ga lahko puščali v nemar. Posebej poslušamo pri tej uprizoritvi nekatere naivne in napačne logične poudarke in cezure, ki bi jih lahko z majhnim trudom odstranili. In slednjič moramo opozoriti na nesrečno prizadevanje posameznih igralcev, da bi z napačnimi vokali »popravili« nekaj tako imenovanih slabih rim, katerih se ni prevajalec Oton Zupančič prav nič sramoval.

Za konec še sramežljivo, toda neizogibno vprašanje: Kaj pomeni Cyrano de Bergerac v repertoarni politiki Slovenskega narodnega gledališča?

Gledališko vodstvo ga uvršča med »klasična« dela svojega letošnjega programa. Ne da bi se spuščali v prepis o pojmu »klasičnega«, nas vzmernirja vprašanje: zakaj, čemu? Rostandova igra vsekakor danes ne spada več med tiste, ki bi načelno presežale zmogljivost našega gledališča. Toda pred to vojno je češke filmske producente zainteresirala komedija našega pisatelja in dramatika Milana Begovića »Ameriška jahta v splitskem pristanišču«, da bi jo posneli na filmski trak. In res so se Čehi lotili filmske realizacije, ko pa so posneli že ves film, je prišlo do češke krize in film je ostal nerealiziran. Na ta češki poskus se je spomnil nemški producent Günther Matern, ko je pred leti letoval pri nas v Dubrovniku. Poudaril je Triglav-filmu koprodukcijo, v katero bi on po prvotni pogodbi vložil štiri sedmice kapitala, Triglav-film pa ostale tri sedmice, kar pa se je v teku snemanja in nastajanja filma spremenilo v pravo enakopravno partnerstvo 50:50, ko je vsaka od prizadetih strani

DRAGOCEN SPOMIN

Na Ostrožnem so poklonili slovenski partizani maršalu Titu v dar kamnito mizo in tri črnorjane vase. Tem štirin predmetom, postavljenim na prosten na Brionih, so po pridulju v jeseni še hrast s Pohorja, v čigar zeleni senci bo celota šele praj zaživela.

Kot prilika ni bila vsakdanja, tako tudi darilo ni običajno. Dragocena misel je našla v njen dovršeno podobo. Vaze nosijo imena treh krajev in tri zgodovinske letnice: Dol. Toplice 1952, Okroglica 1953 in Ostrožno 1954. Vsaka izmed vaz je kot žara napolnjena z vrti velikih proslav in obelnic, ko so se slovenski partizani srečali s svojim maršalom, polna spominov na že legendarne brigade, njih boje in trpljenje, znanje in osvoboditev. Tudi miza ni kot druge mize. Iz sivga ponorskega granita je, trda kot je bil

boj, neuničljiva in trajna kot je življenje. Na obeh straneh njene zgledane pletbe pleteta dve bronasti plastiki: Ples boja in Ples radosti. Boj in veselje — simbolizirata vsega, kar je stikalo trdno vez med narodom in njegovim voditeljem. Skozi sonce, dež in veter bo ohranjal pohorski granit, smarvor in bron spomin na veliko preteklost.

Mojster Plečnik je izrazil to pomembno vsebino in ji našel primerne oblike, ki jih je nato v izbranim materialu izklesalo kamnoseško podjetje v Josipgradu. Glavni inštor je enaka kvaliteta oblikovne osvrnitve. Iz dragocenega materiala so bile izklesane oblike, ki jih je zahtevala vsebinska enostavnost in močevina. Vazni, vsaki drugačne oblike, daje barva črnorjani in čista linija obrisa vse lepoto. Miza je v strogi, pravilnih oblikah, ki se skladajo

s trdoto in težo granita. Umetnikova bi premasovno, če bi ne bilo obeh plastik, ki se zdita še lakonski nad njeno snatjo. Šele hrast bo prinesel tej enzi vedno novo izpremljajoče se življenje.

Obe bronasti skupini sta delo kiparja Jaka Savinška. Dve moški figuri sestavljata skupino »Boj«; dve ženski pleteta »Radost«. Nikatke cenene simbolike nikatkega nazornega pripovedovanja. Močan in čist vtis je dosegel kipar le z notranjo dinamiko figur in z vso elementarno izrazno močjo, ki jo ocenore človeško telo. Sama zgledna energija, vtiha v hram, ki je bolj govorna kot epska pesem. Obe skupini sta korpozicijsko zelo domnani in usklajeni s strogo arhitekturno zgraditvijo.

Tako kot je, je to darilo s svojo trdnostjo vrednotno v čast tojko obdarovalcu kot darovalcu. J—C

Nekaj laičnih zapiskov O „DALMATINSKI SVATBI“ (Prispevek za diskusijo)

Ko je Zvezna komisija za pregled filmov z odlokom št. 717 z dne 26. septembra letos prepovedala javno predvajanje filma »Dalmatinska svatba« na ozemlju FLRS, se je naša javnost upravičeno pričela spraševati, kaj in kakšen je vzrok takšnemu sklepu, ki v nekem smislu razumljivo tudi morda diskreditira Triglav-film, naše podjetje za izdelovanje filmov. In prav namen teh vrtic je, v nekem smislu odgovoriti javnosti in ji prikazati nekaj dejstev, ki jih sicer skopo poročilo Komisije ne navaja, a so prav tolikšne važnosti in dopolnilno sklepu Komisije. Hkrati pa je naš namen odgovoriti tudi na nekatere trditve, navedene v priložbi Triglav-filma proti sklopu Komisije. Odgovor Triglav-filma je bil delno objavljen v 41. številki TT od 14. oktobra letos. (Mimogrede: zakaj je podpis pisca tega članka oči. tistega, ki je esceptiral priložbo Triglav-filma, nečitljiva?)

Vendar je, preden preidemo k navajanju argumentov, morda potrebno razjasniti nastanek filma »Dalmatinska svatba« sploh.

KAKO JE PRIŠLO DO IDEJE ZA »DALMATINSKO SVATBO«?

Ze pred to vojno je češke filmske producente zainteresirala komedija našega pisatelja in dramatika Milana Begovića »Ameriška jahta v splitskem pristanišču«, da bi jo posneli na filmski trak. In res so se Čehi lotili filmske realizacije, ko pa so posneli že ves film, je prišlo do češke krize in film je ostal nerealiziran. Na ta češki poskus se je spomnil nemški producent Günther Matern, ko je pred leti letoval pri nas v Dubrovniku. Poudaril je Triglav-filmu koprodukcijo, v katero bi on po prvotni pogodbi vložil štiri sedmice kapitala, Triglav-film pa ostale tri sedmice, kar pa se je v teku snemanja in nastajanja filma spremenilo v pravo enakopravno partnerstvo 50:50, ko je vsaka od prizadetih strani

vložila v film po 600.000 nemških mark. Zato je vsekakor iz trte izvit zagovor Triglav-filma v njegovi priložbi z besedami: »Ker je večji del stroškov proizvodnje filma nosil nemški partner in ker je bil to prvi film v barvah, ki je bil sneman v naši državi, se naše podjetje (to je Triglav film) ni spuščalo v umetniško ustvarjanje filma.« (Cit. po TT.) Resnica pa je, da se nihče od Triglav filma ni že ob času snemanja kot enakovredni partner upal ali drznil (kaj bi dejal k temu danes Cankar s svojimi »Hlapci?«) zoperstavljati se diktatu in oblastnosti, ki jo je vsiljeval nemški partner v osebi G. Güntherja Materna, pravega lastnika in producenta »Hansa-Filma« iz Hamburga. Zato bi ne bilo morda napačno, če bi pobliže pogledali, kdo in kaj je ta gospod?

KDO JE GÜNTHER MATERN?

Kaj je bilo z njim med vojno, ne vemo. Takoj po vojni pa je deloval pri nemškem filmskem podjetju DEFA (Vzhodna Nemčija), od koder je kasneje prešel v Zahodno Nemčijo. Da bi ta gospod posebej ljubil Jugoslavijo in naše narode, tega bi ne mogli reči. Obstajajo namreč številne njegove izjave v času snemanja, izrečene sovražno proti našim rodom in naši državi, kar samo potrjuje, da pač iz takšnega njegovega prepričanja res nikakor nismo mogli pričakovati dobro, da ne rečemo vsaj objektivno stališče do nas. Kajti G. Matern je pri vsem tem zelo šlog za dobiček, da bi z našimi naravnimi letopati, z našo folkloro (ki sta mimogrede v filmu prikazani kot namerni eksotikum) seveda čimveč zaslužil, poslušajte se pri tem povzru še naših cenitih iralskih, umetniških in tehničnih uslug, da ne govorimo o naših lepota in folklori, ki jih je dobil tako rekoč povzru še za stanjo. To je bil njegov osnovni namen, povezan z občutkom, da je orisel v manj kulturno, niže civilizirano, da ne rečemo polbarbarsko deželo. Zato so logične

njegove izjave ob koprodukciji, češ da bo samo odprl Jugoslavijo pot na Zahod in da se bo Jugoslavija tako opomogla z njegovimi devizami itd. Vedno je kazal prezir in diskriminacijo do naših sodelujočih ljudi (ki so nekam čudno vse to mirno prenašali), ko je n. pr. od Selma Karlovac zahteval, naj spremeni ime v Elmo Karlovac, torej naj spusti prvo črko imena in zadnjo priljka. Ta njegov odpor do nas se je v zadnjem trenutku pokazal še s tem, ko je prvotni naslov »Dalmatinska svatba« spremeni v »Dalmatinska svatba«, kar je bilo tudi v nekaj privlačni in nič pojasnjujoči naslov »Einmal keh' ich wieder« (Vrnem se). Zakaj je to stori? Iz svotega osnovnega koncepta, film-bolj zabavni nacionalno poročilo filma. Način spreembe naslova tisk pred premiero, ki je bil tudi eden vzrokov nezanimanja za predvajanje filma v inozemstvu, so obojoli celo avstrijski listi. Za primer navedimo avstrijsko »Weltpresse« z dne 24. januarja letos, v kateri je objavila članek pod naslovom »Titelträudie in deutschen Filmen«. Za zaključek pa naj o podobni tega gospoda zapišemo še to, da je objavil v promaganodne svrhe v lanskem novembrski številki Ilustrirane revije »Constantia« slikovno reportažo iz vsakdanjega življenja ene glavnih irakl tega filma, naše Selme Karlovac. V tej šlovi ni niti nortaji na beremo pod slikami kaj čudne in sovražne izjave proti naši državi, kot Selma Karlovac kupuje limone, katerih za kos ostane toliko, kolikor zasiti »pevno« v usah snemanja ali Selma Karlovac se mora voziti na delo v atelele s tramvajem, ker nima avtomobila, ali Radost na liči Selme Karlovac. Ker je pravica na svirski nemški pristeliko obleko in obutev. Prebrničani smo, da je vsak komentar o G. Güntherju Maternu odveč in zato se ne smemo čuditi, če je ta črni nizovci podobni podobni tudi film sam.

KAKŠEN JE TOREJ FILM »DALMATINSKA SVATBA«?

Ze po izjavi samega umetniškega sveta Triglav filma je »iz posnetih prizorov nastal film, ki je precej bedasta in prazna komedija, ki pisec scenarija, režiserjem in glavnim igralcem vsekakor ne bo prinesel slave, da pa je vendar za našo deželo pozitivnen, ker simpatično prikazuje naše ljudi, naše lepote, pa tudi kulturne vrednote.« (Citirano po TT.) Simpatično so torej prikazani naši ljudje, ko besno grabijo dolarje, da so njihove roke prikazane celo v groplanu, simpatično je prikazovanje glavnega junaka grofa (Sic!) Pera Montija kot popolnega bebeca in idiota. Simpatično je dalje prikazovanje naših narodnih plesov, ki so zrasti z našo tradicijo nacionalne obrambe skozi stoletja, sinhrono in skupaj z blaziranimi plesi kvazi črnške folklore. In končno naj bi zadostil prav tako eksotičnemu zadoščanju inozemskih gledalcev tudi naš takšen ples, kot je znamenita Moreška. To je torej simpatično, posebno če nastopijo še naša preistena pokrajina, naši ljudje kot poseben eksotikum in če so naši narodni plesi v osnovi v tem filmu le prisiljen dekor, ki naj bi samo dražil in privlačil povprečnega nemškega oz. evropskega gledalca. Dalje je zelo simpatično povlečevanje grofov in ostale »aristokratske« pakaze, ki niso samo pri nas, temveč že povsod po svetu strahotne anahronizem ter vzbujajo le še posmeh. Vse to je zares simpatično.

Sprašujemo se, čemu so »Dalmatinsko svatbo« posneli po snemalni knjigi Nemcev Scheuj in Nephtu, ki logično nikakor nista mogla razumeti naše nacionalne problematike in se v vsem prav tako morala logično podrežati tudi okusu in zahtevam svojega producenta, ki pa je vendar istočasno nastajala prav tako po naročilu snemalna knjiga slovenskega scenarista pisatelja Ivana Ribiča. Kajti skoraj paradoksnost dejstvo, da je snemalno

Mednarodni bienale slikaric v Bolzanu 1954

V mesecu septembru je bila otvoritev mednarodne razstave slikaric v Bolzanu, na kateri je zastopalo 11 držav 107 slikaric z 251 deli.

Cita Potokar: Kmetica iz Dravclj

govora, — razen v sentimentalnem odnosu do ženske ustvarjalnosti.

Srov zajemajo pričujoče slikarice največ iz vsakdanjosti; zastopane so z žanrskimi motivi, krajini, portretnimi študijami in ne nazadnje z motivi iz industrijskega sveta.

Vsebinsko obogatena ta snov na razstavi ni izpričujejo je v različnih likovnih formah: od realizma, preko primitivizma (ki je močno zastopano), dvodimenzionalne likovne forme, do abstrakcije. Surovost se z izjemo enega samega poskusa ne pojavlja na tej razstavi.

Najmanj prečiščena so italijanska slikarska dela. Tu najdne več kot preveč detanlizmov, pa tudi nekaj zelo nadarjenih slikaric (Sandra Pittini, Luise Dana, Mara Nilde, Dolores Grigolon itd.). Prvo nagrado za italijanske slikarice je prejela Aleksandra Cavo za sliko »Vrtičak«, nepomembna primitivistična kompozicija.

Prvo nagrado sploh pa je prejela Nemka Doroteja Stehula za prav tako primitivistično sliko »Nova mama«. Likovno ta slika ne dozna niti najznejša italijanske. Nemke se sploh rade izživljajo skoraj izključno v primitivizmu in abstrakciji.

Eno izmed najboljših del na razstavi je slika Francozinje De Forges Solange (ženske akti), za katero je tudi prejela nagrado. Ostale francoske reprezentantke so dalec pod njenim nivojem.

Avstrija ni bila zastopana s kako močno osebnostjo. Muthplicitva je bila sicer nagrajena, vendar njeno delo tega ne zasluži. Največ so Avstrijke imele abstraktnih del.

Belgija, Anglija, USA in Pakistan so blizu povprečja.

Pri nas je po mojem mnenju najboljša zastopnica likovne umetnosti na tej razstavi iz Mehike (Revesova). Njeni deli »Tisina« in »Nedolžnost« izpričujejo močno ustvarjalno osebnost, ki z sklad-

Cita Potokar: Rovinjski ribič

posebej naj omenimo še nekatero dobre epizode, ki so jih dal Eivira Kraljeva, kot Roksanina duenja, Janec Cesar kot stotnik Carbon, Vladimir Skrobinšek kot Lignière, Lojze Rozman kot Valvert in Mila Katičeva kot Raguena-ajeva žena.

Preveč bi bilo, če bi hoteli tudi samo našeti vse ostale, kajti med njimi je skoraj celotni dramski ansambel, pa še številni gojenci igralske akademije in statisti (gledališko vodstvo je moralo v celoti poskrbeti za sto in en kostum). Njihova naloga je bila predvsem ta, da se povežejo v izurjene in gibčne manjše ter večje ansamble. Ponekod je to šlo kar dobro (paži, pesniki, nune), drugod, zlasti pri večjih prizorih, pa je motil vsiljivi boj za istočino. A tu prehaja kolektivna odgovornost nastopajočih že na režiserja.

Ne moremo reči, da je režiser Slavko Jan stal pred ne-

iz vsega sveta

„Uccelli, signori, uccelli freschi!“

V Italiji pojedjo vsako leto na milijone ptic pevk

majhne prijateljčke v Tivoli-ju, veliko dalje pa si tako niso upali. Ptičarjem izdajajo lov-ške karte in sicer samo v Ve-roni nad 40.000.

»Polenta con uccelli« je se-sonska praktična jed na itali- janski mizi. Po ministri in ku- hani kokeži z vloženi melan- canami prinesejo na mizo v pokriti skledi praznično jed: »Polenta con uccelli«. Na zlato- rumeni polenti leže različni s pečenimi ptički, nabodeni z vmesno slanino, ducat na vsakem različju. Na enem ptičku je komaj za naprstnik mesa. Jedo jih s kostmi vred, vendar okus na kaj posebnega. Kljub temu je polenta con uccelli nacionalna jed v nižini Pada in v jesenskem času je na jedilnem listu vseh gostin in restavracij. Celu v delika- tih trgovinah so taki različni- ši razstavljeni v izložbah.

V začetku septembra se pri- čenja lov na ptice pevke, ta- krat so vsi, bogataši in siroma- ki, otroci in odrasli, kakor ob- sedeni, vsi samo razmišljajo o tem, da bi polovili in pojedli čim več majhnih ptic pevk. Streljajo jih s šibrami, love z mrežami, nastavljajo jim vab- lence. Brezdušni odlov ptičkov

opazovalca. »Kakor strašilo je molel opazovalni stolp Roc- colo v noč. Iz daljave smo sli- šali zamolki čip-čip, ki se je bližal in spet oddaljeval. Ra- zen ptičjega cvičanja se ni sli- šalo ali videlo prav nič. Ko so preletele jate škorcev, je šu- melo kakor med burjo. Kmalu nato pa sem zaslišal od murvi- nega gozdčka vpitje in krič nešteti ptičev, ki so se vlovili v nastavljen mreže. Ob zo- ri smo mogli razlikovati med murvami v višini 2 - 5 m raz- pete mreže v njihovih oknih pa zadavljene ptiče ali take, ki so se na pol mrtvi borili z življenjem. »Lovec jih je po- bijal in trpal v vrečo, če ži- vim pa kratkotalo zavil vra- tave. Blizu 2000 ptičev je bil plen te noči. Drugi način lova je lov s ptičji vabilci, ki jih v kletkah obešajo med veje. Tu- di čuk ali sova, ki jih selilci brez pomisleka napadajo, so dobre vabe. Selitke slišijo glas ujetih sorodnikov in v množicah posedajo ob njih na veje ali na tla. Tedaj prisko- čijo ptičarji in jih splašajo, da bi se zaleteli v mreže...

V Srednji Evropi pa pri- manjkuje ptic pevk, ki nam pomagajo v sadovnjakih in na polju v borbi proti škodljivcu mrčesu. A. S. P.

Najmočnejša doslej znana energija

Profesor čikaške univerze Marsel Chaim je nedavno za- beležil doslej največje količi- čine kozmične energije in to ob nekem procesu na višini 33.000 metrov. Ta proces so povzročili antiprotoni, ki so prispeli v ozračje od zunaj. Med to atmosfersko katastrofo se je sprostila doslej še ne- vidna energija 10 milijonov milijard voltov. Dogodek so posneli na film, ki je bil v nekem balonu 19 milj nad zemljo.

BORBA TEHNIKE PROTI FIZIOLOGIJI

Kako skušajo človeka usposobiti za polete z nadzvočno hitrostjo v stratosferi

Kornaj petdeset let po tem, ko je letalo bratov Wright po- letelo borih 50 metrov, delajo letalski konstruktorji načrte za letala, ki bodo z lahkoto letela na 30.000 metrov visoko. Človek, pilot Murray je že povzpel na višino 28.000 metrov, kjer je letal z dva in polkrat večjo hit- rostjo od zvoka. Rakete so se povzpele že nad 450 km viso- ko s hitrostjo 5.000 km na uro, in dve opici, imenovani Pat in Mike, sta preživeli polet na 58.126 metrov ter sta s tem po- stali tudi svetovni rekorderki.

Toda razvoj znanosti omeju- je človeško telo, ker ne prene- se ali le težko prenese višino ali veliko hitrost. Znanstveniki, ki se ukvarjajo s temi problemi, so moral najprej raziskati, ka- ko reagira človeško telo pri po- letih v višine. Pilot, ki se v letalu dviga na višino 2.500 metrov, ne čuti no- benih težav. Večina pilotov na tej višini ne čuti drugega kot rahlo bolečino v ušesih.

Na višini od 3.000 do 5.500 me- trov pa se že začne slabšati vid in pilot mora začeti vdihavati kisik. Do višine 4.500 metrov ostane večina pilotov pri polni zavesti. Na 5.500 metrov pa ljud- je, ki niso vajeni velikih vi- šin, izgubijo zavest navadno že po 15 minutah.

S kisikovo masko si pomaga pilot vse do kakšnih 10.000 me- trov višine. Od tam naprej pa mora pilot s pomočjo posebne

maske vdihavati kisik pod pritiskom. Dihanje je drugačno, ker aparat s silo črpa zrak v pljuča in pilot mora uporabiti mišice, da ga izdihne. Glavna pomanjkljivost teh mask je v tem, da pilot ne more govoriti, kvečjemu nekaj besed v enem dihu.

Na 14.000 metrov je takšno dihanje pod pritiskom tako utrudljivo, da ga je praktično nemogoče zdržati. Toda na viši- ni 15.000 metrov lahko izkušeni in utrjeni pilot zdrži s takšno masko tudi po 10 minut. Brez kisika bi padel v nezavest in umrl v 15 sekundah.

Na 16.000 metrih pa srce ne bi niti minuto zdržalo notranjega pritiska v pljučih. Zato mora pi- lot nositi posebno obleko, v kateri se pritisk umetno vzdr- žuje ali pa mora biti pod pritiskom vsa kabina. Na tej vi- šini zaradi okolišnih predmetov pilot ne more presoditi razdalje in če bi njegovo oko zagledalo drugo letalo na razdalji enega kilometra, bi to letalo že z dav- naj letelo mimo, ko bi njegovi možgani to zaznavovali. Zaredi pomanjkanja prahu, od katerega se v nižini odbija svetloba, pilot kljub jasnemu nebu ne vi- di instrumentov v kabini, če ni- so osvetljeni.

Višina dvajset tisoč metrov je takoleimenovana kritična linija. Tu začne, če telo ni zavarovano, kri vreti, zato ker je zračni pri-

tisk enak parnemu pritisku vo- dice pri telesni temperaturi.

Na 25.000 metrih postane ki- sik v zunanjem ozračju strupen, ker se spreminja v ozon. V ozno- nu gnije gumi, kovine rjavijo.

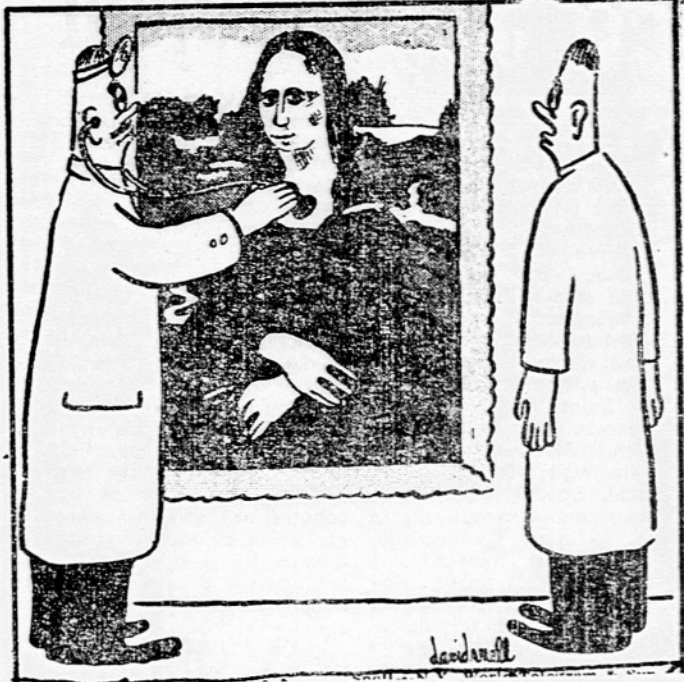
Opica »Mike«, pasme rhesus, ki je svetovna rekorderka v poletih na velike višine. Pravijo, da se Mike zaradi svoje pustolovšine ne počuti prav nič slabše, ampak je narobe sila živahna in ima izredno dober tek. Mike je stara 2 leti.

človeška pljuča se je razkrajajo. V teh višinah more pilot ostati pri življenju samo v hermetično zaprti kabini z lastno zalogo zraka.

Na 37.000 metrih in višje pa postanejo nevarni kozmični žar- ki. En sam prašek si lahko pre- bije pot skozi človeško telo, pri čemer uniči 1.500 do 3.000 člove- ških celic. Celu na tej višini je trenje letala in zraka tako veli- ko, da je v kabini hudo vroče. Brez posebnih naprav, ki vro- čino olajšujejo, bi se leta dvig- nila na 150 do 200 stopenj.

Poleg majhnega pritiska in pomanjkanja zraka pa je eden od največjih sovražnikov pilo- tov težnost. Vsakokrat, kadar dobi človeško telo pospešek, čuti poteg ali potisk težnosti, ali takoleimenovanih G-sil. Ka- dar pilot-lovec napravi zavoj, potegne pospešek njegovo čre- vesje v zunanjo stran zavoja. Kri teče iz glave v noge, organi v trebušni votlini pa pritisakajo v pelvis. Če je zavoj zadosti oster, da se razvije sila 2G ali ali več, lahko zaradi pomanj- kanja krvi v glavi pade v nez- zavest.

Zdravniki so že zdavnaj izgu- bili upanje, da bi mogli obve- ti nevarnosti odstraniti s pomočjo injekcij in praškov. Zato je edini izhod opremiti človeka z obleko in aparati, ki mu bodo pomagali prebroditi vse te te- žave. Na višini 10.000 metrov, kjer potrebuje pilot posebno obleko za vzdrževanje pritiska, potrebuje tudi posebno obleko proti težnosti. Obleka proti težnosti je napravljena tako, da ima pilot okoli pasu, okoli ste- gen in okoli meč gumijaste ce- vi, ki se dajo napihniti in tako preprečujejo krvi, da bi ušla v noge. Na vrh takoleimenovane G-obleke in obleke proti prit- isku, ne računajoč čelade in ro-

»Ali se vam ne zdi, spoštovani kolega, da ima tudi čudno obliko- vano lobanjo?«

„Umok“ v grlu Mone Lise

Kdo je prestrašil model Leonarda da Vincija?

Tajnost polovičnega nasme- del Mone Lise, žene Francesca del Gioconda je odkrit: ime- la je »cmok« v grlu, ko jo je v šestnajstem stoletju portretir- al znani Leonardo da Vinci. Tako so ugotovili po dolgem razpravljanju na letni konfe-

renci ameriške akademije of- talmologov in otorinolaringo- logov. Diagnostičar je dr. Pe- ter Pastore iz Richmonda.

Dr. Pastore za sedaj še ni ugotovil, zakaj je dražestna Mona Lisa imela »cmok« v grlu. Nasmeh bi bil lahko tudi astmatičnega, ne pa ematič- nega značaja. Ti »cmoki« so namreč lahko posledica 72 ali več različnih bolezni, ki so jih našli zbrani zdravniki.

Pediatrji pravijo, da so vzrok »cmokom« oteženi mandlji ali vija telesa v sapniku. Kirur- gi se zavzemajo za tumorje v sapniku, specialisti za pre- bavnne organe pa pravijo, da so krivi plini v želodcu. Alergi- sti govorijo tudi o atmosfe- rskih razlogih.

Psihiatrji pojasnjujejo vsi stvar najenožnost. Razlog je »globus histericus« ali da- večji občutek v grlu, ki je pog- ost pojav pri histeriji. Pojavi se zlasti pri globoki žalosti ali pa pri hudem strahu.

Sedaj naj otorinolaringologi in ljubitelji umetnosti odgo- vorijo na vprašanje: kdo je tako hudo prestrašil Mono Liso?!

Opice se spoznajo na denar

Ameriški psiholog dr. John Bewolf je poročal o zanimivem poskusu s šimpanzi. Pri nekem poskusu je dosegel, da lahko pripravimo šimpanza, da občuti smisel denarja. Ta- ko so naučili šimpanze, da de- lajo za denar, da ga hranijo in ga zavestno uporabljajo. V kletkah s šimpanzi so name- stili avtomate z živili, v kate- re je treba spustiti kovance in avtomat da jedla in pijače. Presenetljivo hitro so opice spoznale smisel te naprave. Naučile so se razločevati s katerimi kovanci dobijo ene- ga, dva ali tri obroke hrane in zato so s posebno ljubezni- jo sprejemale in tudi shranje- vale več vredne novce. Hitro so tudi spoznale, če so dobile napačen denar, ki ga niso mogle uporabiti na njihovem avtomatu, tega so kaj kmalu zavrgle. Šimpanzi so tudi dobro vedeli, kaj morajo storiti, kakšna dela morajo opravi- ti, da dobijo kovance. Vi- šek teh zanimivih poskusov pa predstavlja primer, ko so nekemu šimpanzu za več ur odzveli hrano. Drug pa v tem času ni prejel vode. Nato so dali zadnjemu kovance, ki je veljal samo za obrok hrane, prvemu pa nasprotno. Kova- nec, ki je bil sam za avtomat z vodo. Trenutek sta opazo- vali opici svoj denar, nato sta mirnočudno zamenjali oba ko- vacna tako, da je dobil željni pijačo in lačni hrano.

KOKOSI IN POLITIČNI GOVORI — V nekem bitlenu, ki ga iz- dajajo v Canberri, je bila tudi naslednja vest: »Avstralske ko- kosi nesejo dvakrat, včasih celo trikrat več jajc, če poslušajo go- vore parlamentarcev. K jim jih predvajajo po gramofonskih plo- sthah.«

DOBRA VLOGA — Londonski »Times« je objavil oglas, v kate- rem je rečeno, da v Veliki Bri- taniji zelo dobro uspeva s druž- za upepeljevanje. Kdor je član kakke take družbe, ima pravico na vsaj enkratno upepeljevanje po niz- ki ceni 5 funtov in 5 šilingov. Podrobnosti ugodnosti, ki jih nudi članstvo v tej družbi, pa so v posebnem bitlenu, ki ga vsakdo lahko dobi na sedežu združenja za higiensko upepelje- vanje, ki je bilo ustanovljeno leta 1874.

BREZ TELEVIZIJE CENEJE — V Ameriki je zelo razširjen po- klic varuhov otrok, zlasti med študenti, ki na ta način lahko sami nekaj zaslužijo za svoje vzdrževanje med študijem. Tar- fa za te varuhe je dolar na uro, če imajo v stanovanju televizijo, če je pa nimajo, pa 75 centov?

MARIJA IN LETEČI KROZNIKI — Skrivnost letetič kroznikov je pojasnjena. Tako pise neki verski list v Italiji, ki trdi, da so letetič krozniki le žarjuna opozo- rilja pred nesrečami, ki groze člo- veku in da ne bo preteklo mno- go let, ko bo morala tudi cerkev to priznati.

TRGOVINA, NE URAD ZA IN- FORMACIJE — V neko veliko moskovsko trgovino je prišel ku- pec in vprašal prodajalca, če ima kaj dobrih stvari. Prodajalec mu je odgovoril, da jih na Zalogi zankekrat nimajo na zalogi. »Imate morda flanelata spodnja krila?« je dalje vpraševal kupec. »Tudi teh nimamo.« se je glasno odgo- vor. »Pa imate morda čevlje šte- vilka 43?« »Zankekrat ne, toda pri- hodnji mesec jih bomo dobili.« je odgovoril prodajalec. »Kdaj boste pa dobili nogavice?« »Po- stusajte tovariš, vi samo spra- vujete, pri nas pa je trgovina in ne informacijski urad.« (iz »Kroko- dilia«)

FULDAMOBIL-AVTO PRITLIKAVEC

Na avtomobilskem trgu je v zadnjem času mnogo povpra- ševanja po manjših avtomobi- lih, ki so naravno tudi cenej- ši. Tako se pojavljajo osebn- ni avtomobili najrazličnejših manjših tipov. V Nemčiji je posebno poznan mali avtomobil Fuldomobil. Serijsko ga proizvaja »Nordwestdeutsche Fahrzeugbau« Wilhelmshafen.

Fuldomobil je prvi pritlikavi avto, ki so ga v Nemčiji za- čeli serijsko izdelovati, a je že prebodel svoje otroške bo- lezni.

Ob konstrukciji tega avto- mobila so imeli inženirji v mislih predvsem motorista, ki si želi strehe nad glavo in bi si lahko kupil takšno vozilo za približno isto ceno, kot jo ima motor s prikolico ali malo dražje motorno kolo. To pa ne pomeni, da je Fuldomobil ce- neno ali pa celo primitivno opremljeno vozilo. Vozilo ima popoln komfort, kakršnega si pač lahko zamisljamo v av- tomobilu. V njem so sedeži za

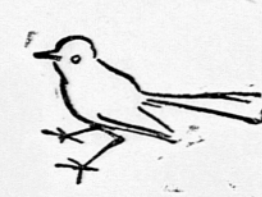
zajelen tudi v marsikaterem srednjetežkem osebnem avto- mobilu. Tudi višina je zadost- na — 1,36 m.

Vse preizkušnje je ta model avtomobila odlično prešel.

dve osebi in otroka ter pro- stor za precej prtljage. No- tranjost vozila je prirejena celo tako, da lahko z odstra- nitvijo prostora za namestitve prtljage raztegemo sprednje

Vozilo ima tri mala kolesa, velikosti 4,00 x 8" in odlične vzmeti ter dobro stabilnost. Doseže hitrost okrog 75 km/h. Motor Fuldomobila je enoci- lindrski dvotaktni 220 ccm, z močjo 9 KS. Na 100 km porabi le okrog 4 litre bencina. To so glavne sposobnosti tega pritlikavega avtomobila, ki ga vidite na sliki in za katerega je v Nemčiji in po ostalih dr- žavah v zadnjem času pre- očinstvo zanimanja.

Naše uredništvo dobiva od bralcev predloge, naj ponovno uvede rubriko zanimivosti iz vseh področij, ki jo je objavljalo že pred časom. Bivšo rubriko »Iz vsega sveta« smo spremenili v toliko, da bo sedaj izhajala enkrat tedensko, zato pa na celi strani. Upamo, da bodo bralci z njo zadovoljni. Dobrodošli pa nam bodo vsi predlogi, ki bi jih utegnili imeti, kako rubriko še izboljšati.

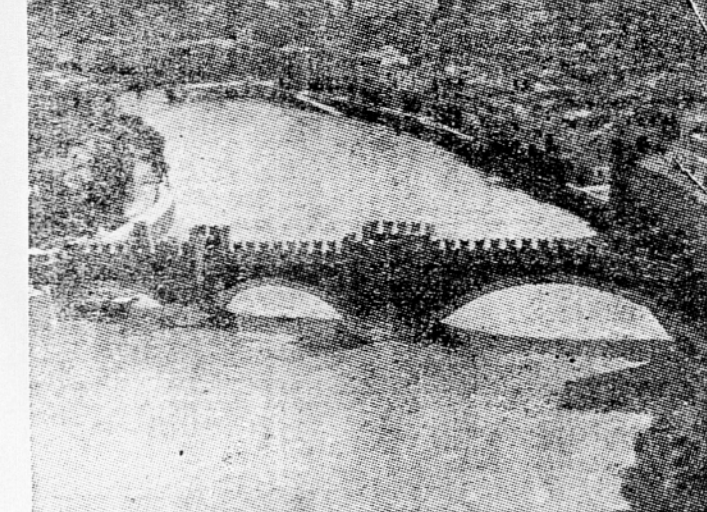

»Uccelli signori, uccelli freschi!« Z vseh strani domi klic, ko greš čez Piazza Erbe, zle- njadni trg v Veroni, v jesen- skih dnevih. Miza do mize je nabrana drobnih ptičjih mi- ličkov, povezanih v snopice po vrstah: škranjčki, škinkavci, slavčki, drozgi, kosi in pasti- ričice, le vrabec je malo. Niso imeli lahke smrti ti mali pevci, ki jih tu prodajajo. Odprti kljunčki in krčevito skriviljene nožice pričajo o tem. Majhni mrtiči obtožujejo brezsrčnost, da ne rečem požrešnost člove- ka.

Zelenjadni trg v Veroni spre- minja vsako jesen svoje oblič- je. Dotlej so tam prodajali ze- lenjavo in sadje, od septem- bra naprej pa prinašajo pi- čarji svoje blago iz planine in hribovitih krajev, kjer se na- hajajo njihova čudna lovišča. Boleče je pogled na ščupčke v morjenih pevk. Nekateri pro- dajalci ponujajo že oskubljene in nevešči kupci presenečeno ugotavljajo, da drobno telesce ni večje od oreha. Vendar to veronske sladkoscne ne mo- ti. Gospodinj jih otipavajo z rdeče lakiranimi prsti in jih kupujejo na ducate. Kost, škorci in brinjave ne gredo tako hitro v denar kot ščin- kavci in podobni drobiž. Sep- tembra in oktobra nalovijo

Kalivai žig V Franciji so izdelali iz kav- čuka žig, za katerega ni po- trebna blazinčca z barvo. Spodnji del žiga ima številne, komaj vidne odprtine, v njego- vem držaju pa je mali rez-ervoar z barvo, ki pri upo- rabi stalno priteka.

Več sladoleda kot kruha Mirister industrije in trgo- vine New Zelanda je nedavno izjavil novinarjem, da prebi- valci New Zelanda porabijo na leto več denarja za slad- led kot za kruh.

Pogled na Verono

Medicina

GOJENJE KRVNIH CELIC NA LABORATORIJSKEM STEKLU

Znanstveniki na kalifornijski univerzi so končno uspešno kon- čali vrsto eksperimentov, da bi gojili normalne celice človeške krvi na navadnem laboratorijs- kem steklu. Pomen tega uspe- ha je neizračunljiv. Sedaj bodo prvokrat lahko v laboratoriju preizkušali učinek virusov, kot na primer virusa otroške para- lize, na človeško kri. Dragocen pripomoček bo nova metoda pri borbi proti raku.

počuti izredno dobro. Svojo me- todo sta oba zdravnika opisala v glasnikov britanskih zdravni- kov. Pravita, da je možno novo metodo uspešno uporabiti tudi pri pacientih z izredno nizko temperaturo, ali pa kot pripo- moček pri težjih operacijah srca ali ožilja.

Hormonske tablete za zdravljenje živčnih bolezni

Ameriški zdravniki so ne- davno odkrili nov hormon, kateremu so dali ime seroton- in. Prvi poskusi s tem hor- monom so pokazali, da ima ta veliko vlogo pri duševni uravnovesitosti človeka. V kratkem bodo začeli s proiz- vodnjo seruma in tablet, ki bodo vsebovale ta hormon.

Uspešen boj proti visoki temperaturi

Šestnajst mesecev star otrok v Guy bolnišnici v Londonu je dobil paralične krče in padel v nezavest. Temperatura se je dvignila na blizu 42°. Z mrzlimi obkladji, ki temperature nikakor niso mogli spraviti na manj kot 40°. Da bi rešila otroku živ- ljenje, sta se dva britanska zdravnika, dr. Khalil in dr. Mac Keith odločila preizkusiti novo metodo, ki sta jo doslej uporab- ljala samo na laboratorijskih živalih. Najprej sta skozi rek- tum poilsnila v otrokov želodec gumijevo cevko z majhnim balončkom. Nato sta vtila v to 5 dekadogramov ledeno mrzle vode. Po dveh minutah sta vodo za- menjala. To sta ponavljala 68 minut. Po prvih 30 minutah se je otrok zavedel, po 50 minutah je imel skoraj normalno tempe- raturo. Po eni uri je bil otrok živahen, imel je normalno tem- peraturo in počutil se je mnogo bolje. Kmalu je bil toliko močan, da je pil mleko. Sedaj se

Televizija zapletena v tožbo za ločitev zakona

Znan danski industrialec je nekoga večera rekel ženi, da gre na važen poslovni sestanek in o- deš. Žena je ostala doma, vklju- čila televizijski aparat in se pri- pravila na dolg večer doma. V programu televizijske družbe pa je bil tudi prenos iz znanega no- čnega kluba. Nenadoma je žena otrpnila: Med gosti je pri neki mizi sedel njen mož z lepo pla- volasko in se, po vseh znakih so- deč, izredno dobro zabaval. To- gotna žena je ugasnila aparat, odšla spat in že drugi dan vložila tožbo za ločitev zakona, on pa je na to odgovoril s tožbo proti te- levizijski družbi, ker »je motila njegovo zasebno življenje«. Casopis, ki je o tem zapletu — raz- pletu še ni — poročal, dodaja k temu sveti komentar, in steč, da naj bo domači televizijski apar- at pokvarjen, če se že človek pripravlja na takšno splošnovo- gostanje.

MALI JODY

Po knjigi M. Kinnan Rawlingsove — Riše Miki Muster

367.

Ko se je razvedelo, da sta zverino, ki je bila znana po vsej okoličnici, položila Penny in Jody, gista imela več miru. Pennyja so obkrožili možaki in rad se je vdal v pripovedovanje. Jodyja pa sta se polastili mati in babica Huto. Odvedli sta ga v kot, kjer so stale mize, obložene s prazničnimi dobrotami. Okrog mladega jankasa se je nagnela cela jata žensk, ki so mu od vseh strani ponujale piškote in kolače in pitice in ga brez oddiha spraševale. Jody je bil sprva zmeden, potlej pa se mu je jezik razvezal, kolikor so mu dopuščala polna usta. To je bil edinstven trenutek slave!

368.

Ze ko se je zanimanje zanj poleglo, je Jody še vedno sedel in posravljal sladkarije. Mati in babica Huto sta ga zadovoljno opazovali. Nazadnje je vendarle omagal. Ozrl se je k materi: »Ti, mama, doma imam nekaj zate!« — »Res? Ali je rdeče in se sveti?« — »Torej si sama našla?« — »Da,« je rekla mati, »in silno mi je všeč. Ze danes bi bila dela nase, pa sem mislila, da bi mi najbrž rajši dal sam. Getovo pa si tudi radoveden, kaj dobiš ti?« — »O, seveda!« — »Škatlo metovih bombonov. Oče pa ti je napravil usnjeno metovico in vrvatico za Slaka.« Jody je samo zavzdihnil od sreče.

369.

Foresterji so sedeli blizu vhoda, skoraj čisto zase. Le nekaj najbolj robatih mož se jim je pridružilo in živahno so si podajali steklenice. Njihovi hripavi glasovi so preglušali splošni hrup. Godci so prišli za svoje instrumente in zaigrali za ples. Foresterji so si hitro poiskali plesalke in se spustili v buren poskok. Samo Lem je ostal v svojem kotu in mračno gledal. Ples se je za zaslugi Foresterjev vse bolj sprevrčal v divjo norijo. »Če bi vedela, da pridejo ti črni vrage, me nobena sila ne bi spravila sem,« je grdelja babica Huto in bliskala z očmi.

DNEVNE VESTI

KOLEBAR
Petek, 22. oktobra: Zorislava.

22. oktobra 1811 se je rodil naša slavni skladatelj in virtuoz Gaj. Kot nenadikritični pisatelj je zelo zgodaj zaslovil in postal vse znamenite salone od Ljubljane do Pariza. Za življenjski in umetniški obstoj se mu ni bilo treba boriti. Zgradil je moderna klavirsko tehniko in prerodil vsi klavirsko tradicijo skupaj z Wagnerjem in Berliozom ga privedemo k programsko romantični struji. Po njej naj bi glasba izraz neke nazorne literarne zamore. Znanje so Lisztovo številne klavirske skladbe, posebno pa njegova Druga ogrska sonata, iz katere zveni omamni čih puše in ognjehovitost njenih preljudcev.

Na današnji dan leta 1944 so bili hudi boji v IX. brigadi pri Lescah nad Dvorom. Čeprav je šel sovražnik 1900 mož, so ga partizani priskrili k umiku. Na bojišču je sovražnik izgubil 48 mrtvin, med njimi nekaj oficirjev.

Istera dne leta 1944 so Nemci začeli prvo večjo ofenzivo proti Goram Savinjski dolini, ki je bila že tretji mesec osvobodena. Nemci so skušali razbiti osvojenemu čemurle in zavarovati svoje železniške zveze. To pa jim v tej ofenzivi, ki je trajala od 22. do 23. oktobra 1944, ni uspelo. Okolišnji oddelki so prodirali iz Kamnika z Vranskega in iz Koronke. Enote IV. operativne cone so imele z njim hude boje na bližnjem Črničev — Gornji grad — Dobrovlje in Sotčava. Sovražnik je imel v teh bojih okoli 1800 mrtvih in 250 ranjenih. V bojih okoli Sotčave pa je pustil na bojišču tudi precej vojaškega materiala, kar se je moral pod priiskom naših enot naglo umak. Društvo LRS za Zdravstvo narode prireja »Razstavo o pravih človeka v dvorani MLO v Kresnih Razstava prikazuje razvoj borbe za človekove pravice do današnje in vloga Organizacije združenih narodov v tej borbi. Razstava bo odprta od 21. do 31. oktobra od 9 do 19 ure. Vstop prost. Obiščite v čem večjem številu to zanimivo razstavo. Vsem skupinam bo na razpolago tolmач.

Na farmaceutski fakulteti v Zagrebu je diplomirala Arko-Hočevar Eveda Cestinar.

Diplomirali so: Joža Ambrož in Matjaž Zgajnar na filozofski ter Stefan Gabl na agronomski fakulteti. Revizorji Akademikanskega pevskega zbora jim prisrčno čestitajo.

Društvo strojnikov, strojevodij in kurjačev LRS bo imelo v nedeljo dne 20. oktobra ob 9 v prostorih železniškega sindikalnega doma članski sestanek z dnevnim redom: Poročilo o kongresu društva FLJR v Zagrebu in razgovori. Vabljeni člani in prijatelji društva.

Namesto venca na grob prof. dr. J. Jakše so darovali pacienti moškega oddelka Dermatološke klinike 1.375 din za slepo mladino. Iskrena hvala!

Belgijci HJ cestnega kongresa v Ghentu naj kupijo železniško karto samo do Skopja, ker bodo napeli potovniki v »tobusi«.

Javna zahvala. Zahvaljujemo se št. pr. pr. dr. Br. Stančiču, dr. Višnarju, ostalim št. zdravnikom in strojniki naše železniške bolnice za skrbno nego za časa bolezni. Elza Urek in družina Vransko.

TVD Partizan Krim vabi v telovadnico.

TVD Partizan Krim je pričel s telovadbo v gimnaziji na Rakovniku. Ciljban telovadbo v pone-

Kmetijska zadruga v Kostanjevici na Krki razpisuje mesto UPRAVNIKA PODETJA
Moški, dobro verzirani, z večletno prakso, imajo prednost. — Plača po dogovoru.

OBISČITE MEDNARODNI »MIL. TEDEK USNJA IN OBUTVE«, ki bo v Zagrebu od 7. do 14. novembra 1954 v prostorih ZAGREBSKEGA VELESEJMA
25% popusta na železnici in letalih.
Vse informacije: telefon 32-107 in 24-144.

ŠE NEKAJ... P

Spet neprevižnost.

V petek dopoldne je vozil po Celovški cesti v Ljubljani v smeri proti Delavskemu domu tovorni avtomobil neopreviden voznik F. B. Ko je privozil do pivovarne »Union«, je hotel prehiteti vprežni voz, pri tem se ni prepričal, ali je cesta za njim prostva. Ker je vozil takoj za avtomobilom tranzitni prekolico in je zavozil avtomobil tik pred njim na levo, je prišlo do rahlega trčenja. Voznik tranzitna F. S. je svoje vozilo zavrl, vendar pa ga zaradi kratke razdalje ni mogel ustaviti in prepovedi nezgode. Pri nezgodni se je prekolico sramno na obeh vozilih pa je nastala neznatna škoda. Krivce nezgode je bil

voznik tovornega avtomobila, ker je vozil neprevižno ne oziraje na ostali promet na cesti.

Sest strelcev zaradi ljubosumnosti

Sest strelcev je v petek ob 23.15 prebudilo prebivalce okoli Mestne hiše v Koronki. Zadržani so bili od petih strelcev se je zgrudila pred restavracijo honorarna uslužbenka Angela Moravec. Dobil je dva strela v trebuh, enega v vrat, enega v nogo in enega v roko. Iz ljubosumnosti je streljal nanjo Karl Šnajger, mlinskih ostaje. Ljudske milice v Kamnici. Sesti strel je pognal v glavo, vendar ni bil smrten. Oba so hudo ranjena prepeljali v bolnišnico.

GLEDALISCE

DRAMA LJUBLJANA
Petek, 22. okt. zapito: Snaw: Pygmalion Izven in za podeželje.
Nedelja, 24. okt. ob 20: Rostand: Cyrano de Bergerac. Izven in za podeželje.

OPERA
Petek, 22. okt. ob 19.30: Musorgski: Soročinski sejevi. Abonma red K. sobota, 23. okt. ob 19.30: Verdi: Ples v maskah. Abonma red U. Gostovanje Rudolfa Francja.
Nedelja, 24. okt. ob 19.30: Gounod: Faust. Izven in za podeželje. Gostovanje basista Tomislava Neralica (Mejstro).

Krakovčani — Trnovčani. Danes ob 19. uri je v Prosvetnem domu, Katrnova ulica, ustanovil občni zbor Vaše podružnice zadruge »Sadjar in vrtinar«. Prilite vsi sadjarji in zelenjarji!

Smučarski klub »Ljubljana« vabi vse člane na sestanek dne 22. oktobra 1954 ob 19.30 uri v sindikalni dvorani Direkcije železnice.

Vidim, da imas zamazan vrvaticnik. Vzeti v roke PREPARAT ST. 27, ki je učinkovit, tkanini neškodljiv in ne pušča nikakih sledov. Prodajajo drogerije.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE, LJUBLJANA
Mestni dom
sobota, 23. okt. ob 20: J. Spicari: »Naj bo stara ali pa mlada«.
Nedelja, 24. okt. ob 16: J. Spicari: »Naj bo stara ali pa mlada«.
Ob 20: J. Spicari: »Naj bo stara ali pa mlada«.
Vstopnice so v prodaji pri blagajni v Mestnem domu. Rezervirajte tel. št. 32-850.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Petek, 22. okt. ob 20: Ugo Betti: Zlčin na Kozijem otoku gostovanje v Zalcu.
Sobota, 23. okt. ob 20: Finžgar: Mikeln: Pod svobodnim soncem — Izven.

PRESEKNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Petek, 22. okt. ob 20: Hans Tiemeyer: Mladost pred sodiščem.
Sobota, 23. okt. ob 20: Hans Tiemeyer: Mladost pred sodiščem.
Nedelja, 24. okt. ob 16: Sidney Howard: Pokojni Christopher Beza. Izven in za podeželje.
Torek, 25. okt. ob 20: Sidney Howard: Pokojni Christopher Beza. Red A in izven.
Četrtek, 28. okt. ob 16: Hans Tiemeyer: Mladost pred sodiščem. Red C in izven.
Sobota, 30. okt. ob 20: Hans Tiemeyer: Mladost pred sodiščem. Gostovanje v Kropi v Kulturnem domu.

OBVESTILA
Hišni sveti morajo po navodilih za finančno poslovanje, izdanih od Sveta za stanovanjske zadeve MLO odpreti tedni račun pri Mestni hranilnici ljubljanski, po naslednjem vrstnem redu:

25. okt. 1954 hiše v ulicah, ki se začnejo za začetno črko A, B, C, C, ter naslednje ulice črke D: Djačkoviča, Dolenski, Dalmatinska in Dermotova;

26. okt. 1954 ostale ulice črke D, katere niso zgoraj navedene ter črke E, F, G, H, L, J;

27. okt. 1954 črke K, L, M, N;

28. okt. 1954 črke O, P, R, U;

29. okt. 1954 črke S, V, Z, Z, Z.

Račun naj prideva otvoriti osebi, ki sta pooblaščenca od hišnega sveta za podpisovanje računov. Ob tej priliki se bodo deponirali podpis, prejeti bodo številko tekočega računa, računske knjizice, čekovne knjizice, virmane in polnoizpise.

Kandidatno obveščamo, da smo prevzeli od Stanovanjske uprave Ljubljana računovodski oddelki, ki prične poslovanje v novih prostorih Mestni hranilnici ljubljanski 25. okt. 1954.

Navedila za novo finančno poslovanje bodo objavljena v Vestniku ljubljanskega dnevnika v torek 26. oktobra.

Hišni sveti in zasebni lastniki naj se od 25. t. m. dalje zaradi vplačil in izplačil (tudi likvidacija starih računov iz stanovanjskih skladov) obračajo na Mestno hranilnico ljubljansko in ne več na Stanovanjsko upravo. Danes je bila izdana številka hranilnice knjizice 229.558.

Mladinski pevski zbor »Svobode« Zgornja Siska začne z rednimi pevskimi vajami v sredo dne 27. oktobra 1954, ob 19. uri, v ta namen bo v nedeljo 24. t. m. v Domu »Svobode« sestanek vseh pevcev in pevki.

RADIO
SPORED ZA PETEK
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00—6.30 Dobro jutro dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vnes ob 6.30 Tržno poročilo: 6.35 Poskočna naprave izvajajo »Stirje fantje« in »Vaški kvinteti«: 7.10 Edvard Grieg: Holbergsova suita 7.30 Za gospodinje 11.05 Glasbena medigra: 11.15 Cicibanom — dober dan! 11.30 Spored slovenskih orkestralnih skladb: 12.00 Kmetijski nasveti: 12.10 Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skok: bernaeta pole slovenske narodne pesni: 13.00 Na straži: 14.00 Za p. n. 14.20 — Pesni za otroke Dušana Meljve: 14.20 Popoldanski koncert 15.30 Glasbeni razledi: 15.45 Znanost operne melode; 16.10 Utrinki

SOLSTVO

VPIS V ENOLETNI UCITELJSKI TECAJ ZA ABSOLVENTE GIMNAZIJ
Svet za prosveto in kulturo LRS sporoča, da naknadno sprejme še 10 kandidatov v Enoletni učiteljski tečaj za absolvente gimnazij. Sprejemni pogoji: vsaj dober uspeh in zadovoljivo zdravstveno stanje. Prošnje z maturitetnim spričevalom in potrdilom šolske politikolnice, oziroma pristojnega uradnega zdravnika, sprejema do 27. oktobra Sekretariatu Sveta za prosveto in kulturo LRS — Zupaničev 2.

O sprejetju bodo kandidati pisмено obveščeni. Tečaj prične 2. novembra 1954 v Ljubljani na Učiteljski.

Iz Sekretariata Sveta za prosveto in kulturo LRS.

UMRLI
Po hudem trpljenju je v 71. letu starosti umrla nenadomestljiva žena, mati, sestra, svakinja, teta, tašča in babica

MARIJA POČKAR roj. Pipan žena drž. upokojenka
Posreb nepozabno bo danes 22. oktobra ob 16.30 uri iz Andrejeve mrliške vežice na Zalah.

Prostno tihega sožalja.
Zalujoči: mož Bernard, hči Cveta z družino, sin Miran z družino, brat Emil z družino in ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Podgorje, Jesenice, Ajdovščina, 20. okt. 1954

Umrla je po hudi bolezni

MARIJA REVEN
strok. učiteljica v pokojju
Pogreb draga pokojnice bo danes 22. t. m. ob 15. uri iz Kristofove mrli. vežice na Zalah.
Zalujoča prijateljica Lapažne Franja.
Gorenji Logatec, Ljubljana, 20. oktobra 1954.

RAZPIS
Okrajna cestna uprava Krško razpisuje mesto okraj. cestnega nadzornika za sektor Bevnica.

Gradbena delovodska šola, ali cestni nadzornik z večletno prakso, ali pa gradbeni delovodja z večletno prakso v cestogradnjah. Plača po uredbi. — Stanovanje preskrbljeno.

RAZPIS
Železniško transportno podjetje Ljubljana razpisuje mesta: 1. Za vodstvo inšpektorata s sedežem v nabavni službi pri upravi v Ljubljani: 1. mesto godnega inženirja z nekaj let prakse ali lesnega tehnika z nekaj let prakse; 2. mesto godzarskega inženirja ali lesnega tehnika z nekaj let prakse za kontrolno službo pri Podjetju za impregnacijo v Hočah s sedežem v Hočah; 3. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudniki naj vložijo ponudbe s kratkim opisom dosedanjega službovanja na upravo Železniškega transportnega podjetja Ljubljana, nabavni oddelki.

RAZPIS
Rektorat Akademije za glasbo v Zagrebu razpisuje natečaj za polpolnjenje naslednjih mest: 1. mesto v oddelku za kompozicijo in dirigiranje mesto asistenta za predmet dirigiranja v oddelku za klavir in orgle mesto asistenta za predmet klavir in orgle; 2. mesto v oddelku za godalne instrumente mesto honorarnega učitelja za predmet kontrabas; 3. mesto honorarnega učitelja za predmet kontrabas; 4. mesto honorarnega učitelja za predmet fagot; 5. mesto honorarnega učitelja za predmet trombeta. Kandidati morajo imeti splošne pogoje, ki so potrebni za sprejem v državno službo. Kandidat za asistenta za predmet klavir mora biti še aktivni koncertni pianist, začelena je tudi večletna praksa. Rok natečaja je do 31. novembra 1954. Prošnje s vsemi dokumenti po listu 56 zakona o državnih kmetijskih nasvetih 12.10 Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skok: bernaeta pole slovenske narodne pesni: 13.00 Na straži: 14.00 Za p. n. 14.20 — Pesni za otroke Dušana Meljve: 14.20 Popoldanski koncert 15.30 Glasbeni razledi: 15.45 Znanost operne melode; 16.10 Utrinki

FRANJA STRAJNER
roj. Kogej
Pokopani jo bomo v petek dne 22. oktobra 1954 ob 16. uri na mestnem pokopališču. Novo mesto.
Zalujoči: mož Vekoslav in sinovi Slavko, Stane, Mile, z ostalim sorodstvom.
Dotrpela je naša draga žena, sestra

ANTONJIA MESEC
roj. Celinšek
Pogreb bo v petek 22. 10. 1954 ob 14.30 uri izpred pokopališča na Viču. Do pogreba leži v Antonovi mrliški vežici na Zalah.
Zalujoči mož in ostalo sorodstvo.

JOZE STAJER
Pogreb bo v petek 22. 10. 1954 ob 17. uri iz Jozefove mrliške vežice na Zalah.
Zalujoči: žena s hčerko Ireno, rodbine Stajer, Cvirn, Bernardi in Vrečar.

ALOJZ ERJAVEC
posestnik iz Radne pri Boštanju
Draga pokojnika bomo spremili v soboto, 23. X. 1954 ob 9. uri na pokopališče v Logu.
Radna, 21. X. 1954.

Dotrpel je naš dobiro ata
Zalujoči: žena s hčerko Ireno, rodbine Stajer, Cvirn, Bernardi in Vrečar.

KINO

UNION: švedski film »Zaradi moje ljubezni«. Brez tednika. Predstave ob 18. 18.15 in 20.30.

KOMUNA: premiera argentinskega filma »Zena morja«. Tednik. Predstave ob 18. 18 in 20. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 10 do 11 ter od 15 dalje.

SLOGA: angl. film »Vlomilec«. Tednik. Predstave ob 18. 18 in 20. Ob 10 je matineja švedskega filma »Zaradi moje ljubezni«. Prodaja vstopnic za matinejo ob 9 do 10, za popoldanske predstave pa od 10 do 11 ter od 15 dalje.

SOKA: angl. film »Popolna žena«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10 do 11 ter od 15 dalje.

SISKA: angleški film »Vlomilec«. Tednik. Predstave ob 18. 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

TRIGLAV: amer. barvni film »Vannoe« brez tednika, ob 16. 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

LITOSTAJOJ: franc. film »Trenutek resnice«. Ob 20. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjič!

VEČER: ital. film »On in sedem razbojnikov«.

DOMZALE: angleški barvni film »Atriska kraljica«, ob 20.

BLED: amer. barvni film »Carobni hčol«, ob 20.

CELJE: »DOM«: avstrijski film »Starj grešnik«, ob 18,15 in 20,15.

KRANJ: »STORZIC«: amer. barvni film »Riviera«, ob 18, 18 in 20.

JESENICE: »RADIO«: franc. film »Državni sovražnik št. 1«, ob 18 in 20.

JESENICE: »PLAVZ«: nemški film »Starj grešnik«, ob 20.

MALI OGLASI

OGLASE ZA NEDELJSKE OBJAVE SPREJEMAMO V SOBOTAH SAMO DO 11. URE.

KOVINOSTRUGARJE sprejme takoj podjetje Avtoobnova, Ljubljana, Bežigrad 11. Sprejem in plača po dogovoru. 17393-1

NAJDEN JE PAKET na Celovški cesti. Dobi se Milana Majcna 39 17378-11

ELEKTRICARJA, ki ima veselje do radiomehanike, sprejmemo takoj. Ponudbe poslati v ogl. odd. pod »Kvalificiran elektricar«. 17398-1

MOSKO KOLO znamke »Adier« v dobrem stanju, prodam. Naslov v ogl. odd. 17390-4

ENOSOBNO STANOVANJE takoj, v centru ali v bližini okolice kupim. Ponudbe v ogl. odd. pod »Gotovina«. 17322-7

DVA MANJŠA PROSTORA za stanovanje, lahko tudi v prvem ali drugem nadstropju, v centru mesta iščem. Oddamo pa štiri večje prostore, ki se lahko uporabljajo za lokal ali delavnico. Ponudbe v oglasni oddelki pod »Takoji«. 17425-8

STUDENT išče sobo, plača najvišjo ceno, po želji tudi v naruraljah. Ponudbe v oglasni oddelki pod »Slavonec«. 17429-9

Mestni ljudski odbor Surajevo potrebuje geodetske instrumente tahimetrove s tremi nitmi ali avtomodulskijske.
Ponudbe z opisom in označbo znamke, nonijskih podatkov in cene.

DRŽAVNI SEKRETARIAT ZA GOSPODARSTVO LRS
RAZPISUJE N A T E C A J ZA NASLEDNJA DELOVNA MESTA:

Mesto gradbenega inženirja
z večletno prakso — za gradbeno inšpekcijo.

2 mesti gradbenih inženirjev
s krajšo prakso ali

2 mesti gradbenih tehnikov
z večletno prakso — za gradbeno inšpekcijo.

3 mesta gozdarskih inženirjev
z večletno prakso — za gozdarsko inšpekcijo.

Mesto inženirja metalurga
z večletno prakso — za rudarsko inšpekcijo.

Mesto inženirja agronoma
z večletno prakso — za kmetijsko inšpekcijo.

2 mesti pravnikov finančne stroke
z večletno prakso v finančni stroki — za službo dohodkov in finančno inšpekcijo.

Mesto pravnika zunanjetrgovinske stroke
z večletno prakso v deviznem poslovanju — za devizno inšpekcijo.

6 mest finančnih inšpektorjev
Pogoj strokovna izobrazba predpisana s pravilnikom o strokovni izobrazbi finančnih inšpektorjev (Uradni list FLJR št. 2-54). V poštev pridejo tudi začetniki s fakultetno izobrazbo

2 mesti deviznih inšpektorjev
z večletno prakso v deviznem poslovanju — za devizno inšpekcijo.

4 mesta administrativnih moči
z znanjem strojepisja in stenografije. Prednost imajo z znanjem tujih jezikov.

3 mesta prometnih inšpektorjev
z večletno prakso za cestni, železniški in pomorski promet — za prometno inšpekcijo.

PONUDBE Z ŽIVLJENJEPISOM IN S PODATKI O DOSEDANJI ZAPOSLITVI JE TREBA POSLATI NAJKAŠNEJE DO 30. OKTOBRA 1954

ZADNJE VEŠTICE

GOVOR SVETOZARA VUKMANOVIĆA V TITOGRAU

Dvig cen so povzročili domači monopolisti

Ukrep, ki bi pripeljal naša podjetja v normalen položaj, bi bila ukinitve uvoznih carin in koeficientov, česar pa še ni možno storiti — Po mnenju Svetozara Vukmanovića je treba za sedaj to vprašanje reševati z državno administrativno intervencijo

(Nadaljevanje z 2. strani)

V nadaljevanju govora se je Vukmanović dotaknil vprašanja tržišča in cen. »Vzroki dviganja cen, je dejal, so v tem, da smo prepredali konkurenco tujih proizvajalcev na domačem tržišču in se domači proizvajalci pojavljajo kot monopolisti. Mi bi se lahko borili proti tem pojavom z ukinitvijo uvoznih carin in koeficientov, z omogočanjem konkurence tujih proizvajalcev na našem notranjem trgu. To bi bil najbolj gospodarski ukrep, ki bi zares pripeljal naša podjetja v najbolj normalen, razumen položaj. Ti ukrepi bi nadalje omogočili, da bi šla naša podjetja za razvojem storilnosti dela. Toda takšna rešitev — ukinitve sedanjih uvoznih koeficientov — bi pripeljala našo rešitev zares v slepo ulico, ker bi se tedaj uvoz predmetov široke palete oziroma luksuznih predmetov znatno povečal. Ni dvoma, da bi šlo to na škodo uvoza kapitalne opreme, na škodo reševanja naših obveznosti napram tujini. Eno največjih vprašanj, ki nam preprečujejo, da bi pristopili k takšni politiki je reševanje naših obveznosti napram tujini.«

Tovariš Vukmanović je nato izjavil, da bomo vprašanje monopolizma morali reševati z gospodarskimi ukrepi, z omogočanjem konkurence na domačem trgu. »Tera pa sedaj ne moremo izvesti. Postavlja se torej vprašanje, ali naj ostanemo pri tem, da grede čene nazgor, po volji posameznih monopolističnih proizvajalcev, ali pa se vrnemo k državno administrativni intervenciji? Po mnenju tovariša Vukmanovića je potrebno to drugo, ker grozi takšen položaj, da bo nemogoče kontrolirati višanje plačnih fondov. Če se po administrativni poti ne bo

preprečilo dviga cen, bo to pomenilo nekontrolirano omogočanje dviga plačnih fondov, glede na razvoj storilnosti dela v podjetju, to pa pomeni v državi inflacijo in postlabšanje življenjske ravni. Ta politika bi poleg tega nujno pripeljala tudi do neuravnoteženih odnosov med razvitimi in nerazvitimi republikami in pekratinami.

Ustvarjanje akumulacije z zviševanjem cen

»Imeli smo pojave, da so posamezne podjetja in posamezne komune vodile politiko višanja cen, da bi tako ustvarile svojo akumulacijo, tako imenovano izvenplansko akumulacijo. Za kaj gre v bistvu? Ta sredstva so ustvarjena, ali na račun ravnih naših delovnih ljudi, ali na račun armade, ali na račun razširjene reprodukcije, investicij, in sicer strukturo investicij, ki se financirajo iz centralnih fondov. Kar pomeni ključne industrije, ki bi merala v kakšnem mesecu začeti obratovati.

Jez bi mirno v tem letu vzeli dobiček, ki je ustrežen na račun ravnih celotne družbene skupnosti, ki so ga te go-

spodarske organizacije ustvarile na špekulativni način s povečevanjem cen. Jaz bi ta dobiček odvzel in ga preusmeril na splošno-družbene potrebe in jim tako dal vedeti, da pomeni tako ustvarjena akumulacija neposredno nižanje življenjske ravni delovnih ljudi naše države. Toda, k temu se sedaj ne more enostavno pristopiti, ampak je treba to vprašanje dobro proučiti z vseh strani, da bi se videlo, ali ta ukrep ne bi okrnil našega svobodnega trga, ali ne bi oškodoval interesov proizvajalcev, socialističnih podjetij, ki stremijo za čim boljšo kakovostjo in izbiro, pa čeprav na račun nekaj dražje proizvodnje.

Ko je govoril o cenah kmetijskih proizvodov, je Vukmanović dejal, da je nenormalno, da tako skakače. Vzroki temu pojavu so delno v trgovini, toda v veliki meri tudi v nizki proizvodnji in nizki tehnični osnovi. Če bi imeli razviti sistem hidroelektrarne, bi imeli predelovalno industrijo kmetijskih proizvodov, dober transport, nedvomno takšnih skokov v cenah ne bi bilo.

Na koncu se je tov. Vukmanović zadržal pri kreditni politiki, razvoju zaostalih krajev in odnosih razvitih in nerazvitih krajev.

Tovarne so splošna jugoslovanska imovina

»Pri razvitih krajih obstaja težnja, da bi od akumulacije dali čim manj za razvoj zaostalih krajev. Očitno je, da je ta težnja osnovana na pojmovanju, da je tovarna njihova in da oni nekemu dajejo. Toda, tovariš Tito je, da sta stališča odpravil in dejal, da so tovarne splošna jugoslovanska imovina. To pomeni, da imajo splošno-jugoslovanski značaj in da skupnost jemlje akumulacijo, kakor to smatra za potrebno, da ni nikogar, ki komu kaj daje, ampak enostavno jemlje skupnost in daje tam, kjer ona smatra, da je potrebno.

Na drugi strani, nerazviti kraji so upravičeni na razvoj, tam pa je treba biti pozoren pred dvigom parazitizma. V mesetih in republikah, ki so dobivali, obstaja težnja, da bi stalno dobivali pomoč. Pri njih ni niti težnje, da bi vlagali majhna sredstva v gospodarske objekte, da bi tako vrstili čim preje do sredstev in da bi se čim hitreje dvignili iz zaostalosti. To pa je požalovna naloga komunistov v teh krajih, na tudi naloga komunistov Črne gore, je končal Svetozar Vukmanović-Tempo.

Podrobnosti razširjenega bruseliskega pakta

Pariz, 21. okt. (Tanjug). — Konferenca devetih je nocoj končala z izdelovanjem besedila razširjenega bruseliskega pakta. Popoldnevno zasedanje je bilo zelo težavno, ker se niso mogli sporazumeti o proizvodnji orožja. Nekaj časa so celo menili, da bodo morali konferenco nadaljevati jutri zjutraj. Laže pa so se sporazumeli o seznamu vojaškega materiala, ki je podvržen nadzorstvu, ter o določanju zornice meje vojaških sil članic na evropski celini. Odlučili so, da sme imeti Zahodna Nemčija 12 divizij, Francija pa 18, čeprav so preje za njo določili 14 divizij. Odlučili so se tudi, da se bo integracija nacionalnih vojaških sil omejila na raven divizije, kot je to zahtevala Francija Zahodna

Nemčija je zahtevala, naj se integracija izvede na ravni armade. Glede proizvodnje in standardizacije orožja so se odločili, da bodo imenovali komisijo, ki bo proučevala tozadevne predloge in bo čez 2 meseca poročala o svojih zaključkih. Komisija strokovnjakov se bo sestala 17. januarja 1955, tudi v primeru, da sporazum ne bi bil povsod ratificiran.

Jutri popoldne bo še ena seja zunanjih ministrov Francije, Velike Britanije, ZDA in Zahodne Nemčije, takoj za njo pa seja Sveta Atlantskega pakta. Po današnjem sestanku v palači Chailloit je nemški kancler Adenauer izjavil, da

je zelo zadovoljen z rezultati, ki so bili doseženi. Adenauer je nocoj priredil večerjo v čast sefam parlamentarnih skupin zahodnonemške vladne koalicije in bo nadaljeval s njimi razgovore, ki so se začeli danes zjutraj. Po zaključeni seji devetih zunanjih ministrov so objavili tudi uradno sporočilo o poteku zasedanja.

ŠAH ČIRIČ — ZMAGOVALEC V CELJU

Celje, 21. okt. Turnirski odbo na mladinskem šahovskem prvenstvu Jugoslavije se je danes popoldne sestel posebej, da razčisti tako zvano afero Zaharjeva, o katerem se je v teklu turnirja izvedelo, da je že prekoračil določeno starostno dobo in bi zaradi tega ne imel pravice sodelovati na tem turnirju. Ko so prizadeto tega igralca zaslišali, se je zagovarjal naravnost otroško in nazadnje je predložil svojo osebno legitimacijo, iz katere je bilo razvidno, da je njegov primerek pravzaprav šefreški in da je res za mesec dni prekoračil starostno dobo. Po svoji ustni izjavi, pa se je rodil prav toliko pozneje. Sprito tega, da je odigral vse partije, je turnirski odbor potrdil s pridržkom vrstni red, kakršni je bil dosežen po dejansko odigranih igrah, ves nadaljni postopek glede imenovanja pa prepustil Šahovski zvezi Jugoslavije, kamor bo predloženo vse zadevno dokazno gradivo.

Dokončni vrstni red na turnirju je potemtakem (do morebitnega družanskega sklepa SZJ) naslednji: Čirič (Beograd) 14, Crepšnik (Maribor) 13,5, Vukčević (Beograd) 12, Zaharjev (Sofrevski) (Skopje) 11,5, Minič (Titograd) 10,5, Drašković (Celje) 10, Studnik (Maribor) 9,5... 12. — 13. Perdan (Ljubljana) 7,5 itd.

SPORT PRED PRIRODNO PRVENSTVENO NEDELJO Rijeka - nedeljski nasprotnik Ljubljane

Poltrajšnja nedelja bo spet izredno bogata s nogometnimi dogodki. Za ljubljanske gledalce je spored priročno tako, da bodo najpomembnejši dogodki nastop domače Ljubljane proti najboljši planetarnu udeležencu hrvatsko-slovenske lige — Reki. Razen te najvažnejše tekme v zveznih in medrepubliških ligah pa bo seveda odigran tudi popoln domači spored, od katerega bosta dve tekmi prav tako v Ljubljani.

Nogometna ekipa Reke (ali prejšnjega Kvarnerja) je v dosežanih tekmah v hrvatsko-slovenski ligi dosegla štiri zmage in dva neodločena izida in odločno vodi v tej konkurenci. Enajstotica Ljubljane je v zadnjih tednih popravila nekaj dobrih rezultatov, tako da je njena nedeljska tekma že na usih marsikaterega nogometnega poznavalca. Reško moštvo je bilo za slovenske klube vedno težak problem, toda Ljubljana ima to pot prednosti domačega travnika, razen tega pa je, za to preizkušnjo tudi temeljito pripravljena. Kakor slišimo, so naročili Ribariča za obilo te tekme poseben vlak, s katerim namerna privedi na igrišče v Šiški več sto svojih najvnetejših prištev.

Tekma bo na stadionu v Šiški od 13 ur s predmetko ob 13.15 uri med Litijo in Ljubljano B. Ostala srečanja VI. kola v tej ligi so razdeljena takole: Trešnjevka — Sibenik, Branik — Zet, Šiljak — Senec, Split — Uljanik — Zeleničar in Borovo — Ključar.

Preteklo sredo sta bili odigrani dve pomembni srečanja z okroglo žogo, ki sta še enkrat potrdili sloves našega nogometa. Tako je v Beogradu mestna reprezentanca premagala izbrano moštvo

PRED OBČNIM ZBOROM PLAVALSKEGA KLUBA ILIRIJA Prijetno je spati na lovorikah...

Ljubljanski PK Ilirija je letos sklical svoj redni občni zbor že zdaj — v oktobru — ko so spominjati (neprijetni) še sveži dogodki tekmovalne sezone pa živi in jasni. V svojem poročilu o moštvenem prvenstvu Slovenije za leto 1951, ki je bilo konec avgusta v Ljubljani, je naš list zapisal, da je že skoraj čas, da Ilirijci sami se seboj imenujejo obratno in čimprej energično ukrepanje za ustvaritev skoraj že nezadržane propagande. Čeprav vemo, da so krize v vsakem kolektivizmu redni pojav, mora danes že vsakogar biti jasno, da to stanje v Iliriji je predolgo trajalo.

Pravno četrt stoletja predvojnja Ilirija, po vojni Udarnik, znatno ni ponovno Ilirija ni bila niti za trenutek ogrožena in je bila še do nedavnega vedno najresnejši kandidat za najvišje naslove v državi. Letos pa jim je prepričljivo odvzel ta naslov naravnili in skrbno pripravili ZPK Ljubljana.

Ce se spominjamo slavnih časov, ko so Ilirijci pred tisoči gledalcev osvajali zveneče naslove, ko je imela državna reprezentanca v svojih vrstah ljubljanske plavice, ko je lista državnih rekordov črnila Ilirijci, je to tudi našo čast, če se spominjamo imen Vilfan, Cerer, Zihler, Pelhan, Lampret, Werner, Modic in drugi, se nam ob manj kot skromnih uspehih Ilirije nehoti pojavljati mučen vtis — nekaj je gnilo!

Občni zbor PK Ilirije bo v nedeljo, 24. 10. ob 9 v dvorani Gospodarskega sveta, Gregorčičeva ulica 23.

PRVENSTVO SLOVENIJE V ROKOMETU ODRER IN BRANIK V BORBI ZA PRVO MESTO

Poleg ostalih športov je v zadnjem času zelo razgibano tudi rokometno življenje, saj je bilo tudi dni doma in v drugih republikah več zanimivih tekem.

V posvetitveni obilnici osvoboditve Beograda je bilo v našem glavnem mestu težna v malem rokometu med Ilirijci in Beogradom. Po letni igri so znagnali domačini 29:12 (12:4).

V borbi za točke v republikem prvenstvu sta igrala predvse Odrer in Branik. Srečanje se je končalo s tesno zmago Odrerja 10:9. V Beogradu je Branik zadel Odrer in Branik, ki bosta v nedeljo odločila, kdo izmed njiju bo jesenski prvak.

Poleg te tekme je bilo pred dnevi še nekaj srečanj: Rudar: Proleterec 21:3 (10:0) ter Branik in Drava 6:2 (3:0). V malem rokometu (liga) pa je Beograd (Krnjci) premagal Novomeščane 16:15 (8:10).

ŠPORTNA PLANINSTVA NA HRVATSKEM

Planinsko društvo Hrvatske je letos slavilo 80-letnico obstoja. V posvetitveni teša jubileja je bila v Podusurju slovenska akademija. To proučevalo se je udeležilo tudi Planinsko društvo Krško. Planinskemu društvu Hrvatske in društvu Podusurje čestitamo za plodno delo in želimo še nadaljnjih lepih uspehov. M. P.

Na svetovnem košarskem prvenstvu je prišla Jugoslavija v skupino z Urugvajem in Francijo. V skupini, kjer igra Jugoslavija, je nosilca Urugvaj, obenem pa igra v njej tudi francoska reprezentanca, ki je bila uvrščena med udeležence II. vrste. Srečanja so bila odražena tako, da bo najprej igral Urugvaj z Jugoslavijo, nato pa Jugoslavija s Francijo. Datum posameznih tekem še niso bili določeni, toda turnir se začne jutri in bo trajal do 5. novembra.

Planinsko društvo Kranj razpisuje mesto OSKRBNIKI PLANINSKE POSTOJANKE

na Smarjetni gori. — Pogoj: Vsaj triletna praksa samostojnega vodstva gostinskega obrata — gostišča ali sorodno službovanje. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Pisemne ponudbe z navedbo službovanj poslati do 31. okt.

TEKSTILA LJUBLJANA, Ciril-Methodova 3

Bolnice - nastarove!

Na zalogi imamo razen ostalega volnenga blaga tudi bolniške volnene odeje po zelo ugodni ceni.

TEKSTILA LJUBLJANA, Ciril-Methodova 3

Zasačili so jo bili brez izkaznice — zloglasne rdeče izkaznice, kakršne policijska prefektura deli med prostitutke — in odpeljali so jo v Saint-Lazaire, mrko jetnišnico in bolnišnico za izprijene ženske. Ji mar v tej stiski vrtajo misli po lastni žudi? Ne, sukajo se ji okrog ljubega moža, ki je zdaj brez njenega zasluzka in po vsej pravici zaskrbljen zaradi negotove bodočnosti. Kdo neki mu bo poslej plačeval za vermet z ribezljivim sokom in pomado za lase? V svojem obupu je deklica vzela v roke pero in mu nakracao v tolažbo sočutno, obožujoče pismo, polno pravopisnih napak in nedopovedljive vdanosti. Kako hudo je v skrbeh zanj, ki je tolikanj zapušen in brez vinarja, medtem ko ona brez pomoči trohni v tej prekleti luknji daleč proč od vsega sveta! Toda courage, mon homme! Kmalu bo znova zunaj; s kolikšnim veseljem bo potlej stopila na svoje staro mesto ob kandelabru in nadomestila izgubljenost!

Tolikšna dogrobna vestoba in čut za dolžnost sta obdali barantanje s telesom z mučeniško glorio in izvili iz prs poslušalk žgoče solze sočutja do samih sebe

Na odru pa je Aristide Bruant že mlodane tulil, izražajoč s tem vse globljo žalost, in se pri tem vedno krčeviteje oprijemal svojega zametnega sukničja. Pot mu je curkoma lila obrazu.

Naposedel je ubral zadnjo kitico. »I' finis ma lettre en t'embrassant, Adieu, mon homme. Malgré qu' tu soy pas caressant, Ah! l' t'adore...«

Pogum, moj fanti! — Op prev. Končano moje pismo je nocoj, objemajoč pozdravljam te o dragi moj Čeprav z menoj ravnal te redko si prijazno, te vendar obožujem, dragi, blazno, blazno... — Op. prev.

Sečiba pojde v ZDA

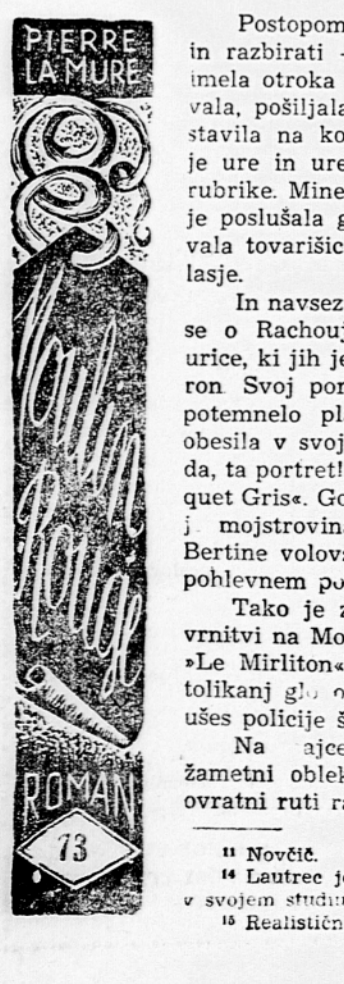
Rim, 21. okt. (Tanjug). Zvečelo se je, da bo ameriški državni sekretar Dulles izročil italijanskemu zunanjemu ministru Marziju vabilo, naj predsednik vlade Sečiba obišče ZDA. V rimskih uradnih krogih pravijo, da bo predsednik Sečiba verjamo obiskal ZDA januarja po prvi seji novega ameriškega kongresa.

»AVTOTEHNA«, LJUBLJANA

Celovška cesta 38 sprejme takoj za General Motors service delavnico v Ljubljani: 1. perfektnega samostojnega avtomehanika BOSCH service delavnico: 1. perfektnega mehanika za Diesel tlačilke 1. kvalificiranega elektromehanika za remont akumulatorjev General Motors service delavnico Beograd: 1. perfektnega samostojnega avtomehanika za BOSCH service Beograd: 1. mojstra avto-elektromehanične stroke

Mednarodni turnir v Beogradu

Beograd, 21. okt. Na mednarodnem šahovskem turnirju v Beogradu so bili v I. kolu doseženi naslednji izidi: Rabar : Nievergeld remi, Petrošjan : Poreca 1:0, Karaklajič : Gilgorič remi, Wade : Trifunović remi, Barca : Cerniak prelazeno, Nedeljković : Džurašević 0:1, Milič : Plinik 0:1, Ivkov : Piric prekinjeno, Matanović : Janošević remi, Joppen : Bronstein 0:1.

Postopoma je jel med brezimno žensko nagoto odkrivati in razbirati — raznovrstne osebnosti: Suzana je na primer imela otroka in je neki kmečki družini, ki je le-tega oskrbovala, pošiljala sleherni sou! svojnega zasluzka. Veronika je stavila na kolesarskih dirkah in je stalno zubljala, čeprav je ure in ure prečepela pri časopisih in preučevala športne rubrike. Mineta je vsak prosti dan preživela v gledališču, kjer je poslušala grozljive melodrame, ki jih je potlej pripovedovala tovarišicam v podrobnosti, da so se jim od groze ježili lasje.

In navsezadnje Berta, dobra, materinska Berta! Menila sta se o Rachouju. Nenehno si je klicala v spomin očarljive urice, ki jih je bila preživela v temačnem studiu v rue Ganneuron. Svoj portret, ki ga je bil izdelal Rachou — majčkeno, potemnelo platno, je dela v velikanski zlat okvir in ga obesila v svoji sobi na častno mesto, prav nad bidet. Resda, ta portret! To je prava ikona! Mona Liza lokalna »Le Perroquet Gris«. Gorje obiskovalcu, ki bi ga pozabil obudovati! »To je mojstrovina!« se je o njem izrazil Henri. Pri tem so se Bertine volovske oči zalile s solzami in lica so ji zagorela v pohlevnem ponosu.

Izdelka, ko si je Henri utiral pot k majhni mizi v oglu in pomignil, naj pride garçon. »Dvojni konjak,« je naročil šepetaje, da ne bi motil solzavega čara, ki so se n.u. predajale ženske poslušalke. Bz ko so mu prinesli konjak, je dvignil kozarec s krhko cevko in ga izrazil v enem požirku do dna. Nekaj časa je ostal negiben, z glavo nagnjeno po strani in z zaprtimi očmi, čuteč, kako ščemeča gorkota alkohola žehiti v njem in mu oživlja ude. Potlej je vnovič odprl oči; obraz mu je zasijal od zadovoljstva in z jezikom si je obliznil rob brk. Čudovita stvar, takle konjak, prav zares čudovita... Prešerno se je pridružil splošnemu aplavzu. Pri tem je bil deležen smehljaja, ki mu ga je v pozdrav poslal Bruant; le-ta ga je namreč videl »stopiti in je koj uvidel, čeprav je bil pe.alk, da je naletel na dobro stranko. »In zdaj,« je vzkliknil chansonier, »ko si je jenjal v tui znoj z rejnih lic, »bom z vašim cenjenim privoljenjem zapel svoj balado »Saint-Lazaire.«

Foshtalca je spreletela zona Spremljevalec je zaigral s stari šklemfi nekaj pogrebnih tremolov. Bruant pa je nabral zaliti in sveže obriti obraz v krinko togega patosa. Potlej si je potisnil ovratno ruto prek r mena in začel peti. »A Saint-Lazaire« je bilo Bruantovo najboljšje delo. Vsakdo in tudi sam se je s tem povsem strinjal. Otožna, zategla melodija je bila zares očarljiva; lirični deli pa so bili tako prežeti z osladno čustvenostjo, da se ji montmartske takozvane niso mogle ustavljati. Kakor večina Bruantovih ballades réalistes je bila tudi ta posvečena počestnici, mihi in ljubki deklici, ki svojega posla na cesti ni opravljala zavoljo lakomnosti lenobe ali naravnega nagnjenja — nikakor ne — marveč zgolj in samo zaradi prekipeljavosti sle po l'amour.

»Natakari — Op prev. Pevec popevk — Op prev.